

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ ЗНУ

Кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему Удосконалення організації обліку та контролю розрахунків з
постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0712 – ОАК
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

освітньої програми Облік, аналіз, контроль в
управлінні підприємством
(код і назва освітньої програми)

Д.М. Ладуха
(ініціали та прізвище)

Керівник д.е.н., професор, завідувач кафедри ОАОА,
Меліхова Т.О.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент: д.е.н., професор, професор кафедри ОАОА,
Макаренко А.П.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

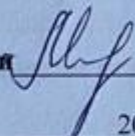
90 захищено
МШ

Запоріжжя
2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ ЗНУ

Кафедра Обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(код та назва)
Освітня програма Облік, аналіз, контроль в управлінні підприємством
(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

«11» 10 2023 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Ладуха Дмитро Миколайович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) Удосконалення організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА»

керівник роботи Меліхова Т.О., д.е.н., професор, завідувач кафедри ОАОА,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «09» жовтня 2023 року № 1583-с

2. Строк подання студентом роботи 01.12.2023

3. Вихідні дані до роботи законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних вчених економістів, періодична література, інтернет-ресурси, дані обліку і звітності

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1 Теоретичні основи організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві.

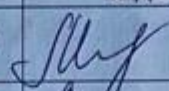
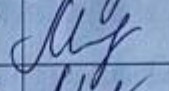
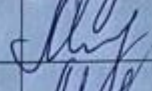
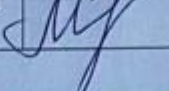
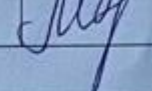
2 Організація обліку розрахунків з постачальниками на малому підприємстві та фінансовий аналіз ТОВ «ДІЕСА».

3 Пропозиція щодо удосконалення організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

1. Обліково-інформаційне забезпечення розрахунків із постачальниками та підрядниками. 2. Підстава для відображення зобов'язань. 3. Порівняння спрощеного та загального плану рахунків з відображення зобов'язань. 4. Етапи контролю достовірності відображення зобов'язань перед постачальниками та підрядниками.

6. Консультанти розділів роботи

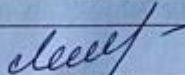
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Меліхова Т.О., д.е.н., професор, завідувач кафедри ОАОА		
2	Меліхова Т.О., д.е.н., професор, завідувач кафедри ОАОА		
3	Меліхова Т.О., д.е.н., професор, завідувач кафедри ОАОА		

7. Дата видачі завдання 11.10.23

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

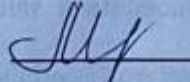
№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Складання робочого плану, визначення предмету, мети та завдань досліджень	Жовтень 2023	<i>вкл.</i>
2	Огляд літературних джерел, періодичних та наукових видань з теми дослідження	Жовтень 2023	<i>вкл.</i>
3	Робота над 1 розділом	Жовтень 2023	<i>вкл.</i>
4	Робота над 2 розділом	Жовтень 2023	<i>вкл.</i>
5	Робота над 3 розділом	Жовтень 2023	<i>вкл.</i>
6	Підготовка до публікації наукової статті та тез доповіді	Жовтень-листопад 2023	<i>вкл.</i>
7	Оформлення роботи згідно ДСТУ та методичних рекомендацій	Листопад 2023	<i>вкл.</i>
8	Попередній захист роботи	Грудень 2023	<i>вкл.</i>
9	Нормоконтроль	Грудень 2023	<i>вкл.</i>
10	Підготовка остаточного варіанту роботи, автореферату, презентаційного матеріалу, доповіді	Грудень 2023	<i>вкл.</i>
11	Захист роботи	Грудень 2023	<i>вкл.</i>

Студент

(підпис)

Д.М. Ладуха
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту)
(підпис) (ініціали та прізвище)

Т.О. Меліхова

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер
(підпис) (ініціали та прізвище)

Ю.С. Синиця

АНОТАЦІЯ

Ладуха Д. М. Удосконалення організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА».

Кваліфікаційна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування, науковий керівник Меліхова Т.О. Запорізький національний університет. Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні, кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту, 2023.

Досліджено теоретичні основи організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві. Розглянуто організацію обліку розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА». Здійснено аналіз фінансового стану ТОВ «ДІЕСА». Проведено контроль розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА». Запропоновано шляхи щодо удосконалення організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА».

Ключові слова: ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЬ, РОЗРАХУНКИ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ, МАЛІ ПІДПРИЄМСТВА, АНАЛІЗ, УДОСКОНАЛЕННЯ

ABSTRACT

Ladukha D. Improvement of the organization of accounting and control of settlements with suppliers at the small enterprise «DIESA» LLC.

Qualification work for obtaining a master's degree in the specialty 071 – Accounting and taxation, supervisor Melikhova T. Zaporizhzhia National University. Engineering Educational and Scientific Institute named after Yu. M. Potebny, department of accounting, analysis, taxation and audit, 2023.

The theoretical foundations of the organization of accounting and control of settlements with suppliers at a small enterprise have been studied. The organization of accounting of settlements with suppliers at the small enterprise "DIESA" LLC

was considered. An analysis of the financial condition of DIESA LLC was carried out. Control of settlements with suppliers at the small enterprise "DIESA" LLC was carried out. Ways to improve the organization of accounting and control of settlements with suppliers at the small enterprise "DIESA" LLC are proposed.

Keywords: ORGANIZATION OF ACCOUNTING, CONTROL, SETTLEMENTS WITH SUPPLIERS, SMALL ENTERPRISES, ANALYSIS, IMPROVEMENT

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ.....	11
1.1 Законодавчо-нормативна база обліку розрахунків з постачальниками на малому підприємстві.....	11
1.2 Облік розрахунків з постачальниками на малому підприємстві.....	23
1.3 Контроль розрахунків з постачальниками на малому підприємстві.....	35
2 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ТА ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ТОВ «ДІЕСА».....	42
2.1 Загальна характеристика ТОВ «ДІЕСА».....	42
2.2 Організація обліку розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА».....	43
2.3 Аналіз фінансового стану ТОВ «ДІЕСА».....	51
3 ПРОПОЗИЦІЯ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ДІЕСА».....	61
3.1 Контроль розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА».....	61
3.2 Шляхи щодо удосконалення організації обліку розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА».....	71
3.3 Шляхи щодо удосконалення контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА».....	73
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84
ДОДАТОК А – Фінансова звітність ТОВ «ДІЕСА».....	93

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У воєнний час може бути перебої з постачанням товарів, оскільки на шляху доставки виникають перешкоди, пов'язані з транспортуванням вантажу у комендантський час, під час тривоги, ракетних обстрілів міст та підприємств. На даний час важливим залишається безпека товару, водіїв, експедиторів та транспортних засобів, тому підприємства обов'язково страхують вантаж. В таких умовах треба приділяти увагу веденню обліку та контролю розрахунків з постачальниками. Це обумовлює актуальність обраної теми.

Проблемними питаннями організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Бутинець Ф.Ф., Кулаковська Л.П., Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Піча Ю.В., Подмешальська Ю.В., Салига С.Я., Сахарцева І.І., Усач Б.Ф. та інші. Автори розглядають дане питання зі своєї точки зору та акцентують увагу на різних аспектах проведення організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві. Проте саме питання організації обліку та проведення контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві розкрито недостатньо і потребує подальшого дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами. Робота виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю.М. Потебні Запорізького національного університету «Теоретико-методичні та практичні підходи щодо удосконалення обліку, аналізу, оподаткування та контролю в управлінні підприємством» (державний реєстраційний номер: 0123U100372). Автором запропоновано удосконалення організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА».

Мета та завдання роботи. – це удосконалення організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві для підвищення ефективності економічної безпеки.

Для досягнення поставленої мети було визначено наступні завдання:

- вивчити законодавчо-нормативну базу обліку розрахунків з постачальниками на малому підприємстві;
- ознайомитись з організацією обліку розрахунків з постачальниками на малому підприємстві;
- зазначити контроль розрахунків з постачальниками на малому підприємстві;
- дослідити загальну характеристику ТОВ «ДІЕСА»;
- вивчити організацію обліку розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА»;
- виконати аналіз фінансового стану ТОВ «ДІЕСА»;
- провести контроль розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА»;
- запропонувати шляхи щодо удосконалення організації обліку розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА»;
- запропонувати шляхи щодо удосконалення контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА».

Об'єктом дослідження є процес організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА».

Предметом дослідження є існуючі підходи до ведення обліку та контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА».

Інформаційною базою магістерської роботи стали законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, періодична література, інтернет-ресурси, а також дані обліку і звітності ТОВ «ДІЕСА».

Наукова новизна отриманих результатів полягає в:

Удосконалено контроль розрахунків з постачальниками, яка на відміну від існуючих включає: анкету, загальний план, програму, робочі документи, а саме: наявність та правильність заповнення довіреностей, відповідність наказу про облікову політику НП(С)БО, правильність визначення розміру дебіторської заборгованості постачальників по попередній оплаті та визначення розміру кредиторської заборгованості постачальників по після оплаті. Запропонована методика проведення контролю надасть змогу охопити всі аспекти заповнення первинних документів розрахунків з постачальниками, відображення їх в обліку та звітності. Це дозволить при проведенні контролю вчасно виявити порушення та зменшити помилки, що підвищить ефективність.

Для удосконалення організації обліку розрахунків з постачальниками на малому підприємстві запропоновані наступні Відомості: відображення у наказі про облікову політику НП(С)БО, дебіторської заборгованості постачальників по попередній оплаті, кредиторської заборгованості постачальників по після оплаті, а також розроблена оперограма довіреності та складено робочий план рахунків розрахунків з постачальниками за спрощеним планом рахунків. Це допоможе організувати правильне ведення обліку, зменшить помилки в веденні обліку, підвищить ефективність економічної безпеки підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості впровадження практичних рекомендацій у діяльність ТОВ «ДІЕСА», що дозволить підвищити ефективність роботи підприємства (довідка про впровадження № ___ від _____).

Методи дослідження. У процесі виконання роботи використано загальнонаукові методи: абстрактно-логічний метод (метод порівняння, метод групування абсолютних, середніх, відносних величин) та балансовий метод (метод деталізації, графічний метод).

Апробація результатів дослідження. Найважливіші положення та висновки магістерської роботи доповідалися на конференції:

Меліхова Т. О., Ладуха Д. М. Організація бухгалтерського обліку та контролю розрахунків з постачальниками. *Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України (в умовах воєнного стану та поствоєнний період): матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Одеса, 10-11 листопада 2023 р.). Одеса : Національний університет «Одеська політехніка, 2023. С. 37-38.

Основні пропозиції автора щодо удосконалення методики обліку, оподаткування та контролю податку на прибуток знайшли відображення у статті:

Меліхова Т. О., Ладуха Д. М. Удосконалення організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві для підвищення ефективності економічної безпеки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 22. С. 69-74.

Обсяг та структура магістерської роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст магістерської роботи виконаний на ___ сторінках комп'ютерного тексту, в тому числі __ рисунки та ___ таблиць. Список використаних джерел складається із __ найменувань.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Законодавчо-нормативна база обліку розрахунків з постачальниками на малому підприємстві

Організація бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками є основою функціонування інформаційної системи малого підприємства.

У процесі здійснення своєї підприємницької діяльності суб'єкт господарювання взаємодіє з іншими підприємствами, а також з організаціями, які поставляють матеріальні цінності, обладнання, інші активи, зокрема виробничі запаси, надають послуги, виконують роботи, необхідні для забезпечення діяльності підприємства. У результаті цього виникає поточна кредиторська заборгованість перед вітчизняними та іноземними постачальниками та підрядниками [50].

Дефініція має різне тлумачення з правової та облікової точок зору: якщо в цивільному праві наголос робиться на суб'єктах розрахунків (боржник і кредитор), то в облікових регламентах цей пріоритет утрачається [43].

Визначення понять «кредиторська заборгованість» та «зобов'язання» у роботах вітчизняних дослідників та нормативних актах узагальнено в таблицях 1.1-1.2 [17].

Таблиця 1.1 – Дослідження дефініції «кредиторська заборгованість»

Автор	Визначення
1	2
А.Б. Борисов	грошові кошти, які тимчасово підпорядковані підприємству, фірмі, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі, у яких вони позичені і яким вони невикопані
Ф.Ф.Бутинець, Л.Л.Горецька	форма розрахунку за товари та послуги, придбані під час регулярно повторюваних операцій підприємства та використовувані для переробки (як сировина) або для подальшого перепродажу
С.Ф. Голов, В.М. Костюченко	суми, які нараховуються постачальникам за купівлю у них товарів або послуг в кредит
Г.О. Партин, А.Г. Загородній	заборгованість підприємства іншим юридичним і фізичним особам, що виникла в результаті здійснених раніше дій (подій), оцінена в гривнях і щодо якої в підприємства існують зобов'язання її погашення в певний строк

Продовження таблиці 1.1

1	2
О.В. Лишиленко	заборгованість підприємства перед іншими суб'єктами підприємницької діяльності (постачальниками, підрядниками, покупцями) за поставлені від них засоби і предмети праці, виконані роботи або отриману передоплату
Н.М. Ткаченко	тимчасово залучені суб'єктом у власне користування грошові кошти, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі
О.Б. Чорненька	результат правовідносин суб'єкта господарювання, який є наслідком вчинення певної дії одного суб'єкта до іншого суб'єкта господарювання, фізичної особи, держави, позабюджетного фонду щодо передачі ТМЦ, грошових коштів чи інших активів, надання послуг, виконання робіт, або дії законодавчо-нормативних документів (виникнення заборгованості з податків чи інших обов'язкових платежів перед бюджетом та позабюджетними цільовими фондами) та надає кредитору право вимоги
М.П. Хохлов, О.С. Корнієнко	позичені підприємством в інших юридичних і фізичних осіб грошові кошти, оцінені в гривнях, щодо яких у підприємства існують зобов'язання погашення у певний строк
О.Є. Майборода, І.П. Косарева, І.О. Корабейнікова	правові відносини між сторонами, які мають документальне підтвердження щодо тимчасового залучення підприємством у власне користування грошових коштів, які не належать підприємству, або це різновид комерційного кредиту, форма розрахунку за товари і послуги, які придбаються
О.Ф. Томчук	різновид комерційного кредиту, який виступає важливим фактором стабілізації фінансового стану підприємства

Джерело: [17]

Таблиця 1.2 – Визначення дефініції «зобов'язання»

Автор	Визначення
1	2
О.В. Олійник, М.М. Шигун, С.М. Шулепова	борги (заборгованість) підприємства, які виникають внаслідок придбання товарів і послуг у кредит, або кредити, які підприємство отримує для свого фінансування
В.Ф. Палій, В.В. Палій	позиковий капітал, який необхідно повернути кредиторам у встановлені терміни, як правило, з відсотками, які обумовлені договорами за його використання
В.В. Дублей, М.М. Гуменюк	правовідносини між сторонами, які мають документальне підтвердження та за яких одна сторона зобов'язується вчинити певну дію або утриматися від такої на користь іншого суб'єкта, а інший суб'єкт має право вимагати від боржника виконання його обов'язку
В.В. Дублей, М.М. Гуменюк	правовідносини між сторонами, які мають документальне підтвердження та за яких одна сторона зобов'язується вчинити певну дію або утриматися від такої на користь іншого суб'єкта, а інший суб'єкт має право вимагати від боржника виконання його обов'язку

Продовження таблиці 1.2

1	2
ЗУ «Про бух. облік та фін. звітність в Україні», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фін. звітності»	заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди
Цивільний кодекс України	правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку

Джерело: [18]

Методика ведення бухгалтерського обліку зобов'язань в Україні визначається НП(С)БО 11 «Зобов'язання», НП(С)БО 14 «Оренда», НП(С)БО 17 «Податок на прибуток», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [5], а в міжнародній практиці – МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи», МСБО 1 «Подання фінансових звітів», МСБО 10 «Події після звітного періоду», МСБО 12 «Податки на прибуток», МСБО 17 «Оренда», МСБО 19 «Виплати працівникам», МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання» [5]. Результати порівняння змісту національних та міжнародних облікових стандартів щодо зобов'язань викладені у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Порівняння змісту національних та міжнародних стандартів з обліку зобов'язань

Ознака порівняння	Результат порівняння	
	НП(С)БО 11	МСБО 37
1	2	3
Поняття	теперішня заборгованість суб'єкта господарювання, яка виникає в результаті минулих подій і погашення якої, за очікуванням, спричинить вибуття ресурсів із суб'єкта господарювання, котрі втілюють у собі економічні вигоди	
Визнання	зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигід у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу	забезпечення слід визнавати, якщо: 1) суб'єкт господарювання має теперішню заборгованість (юридичну чи конструктивну) внаслідок минулої події; 2) ймовірно, що вибуття ресурсів, які

Продовження таблиці 1.3

1	2	3
	раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду	втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для погашення заборгованості; 3) можна достовірно оцінити суму заборгованості
Оцінка	1) довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки, відображаються в балансі за їх теперішньою вартістю; 2) поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення; 3) непередбачені зобов'язання відображаються на позабалансових рахунках підприємства за обліковою оцінкою	сума юридичних або конструктивних зобов'язань має бути найкращою оцінкою видатків, необхідних заборгованості на дату балансу
Види	довгострокові, короткострокові і непередбачені	

Джерело: [5]

Отже, поняття зобов'язань як у міжнародних, так і у національних стандартах бухгалтерського обліку повністю збігається. Для визнання заборгованості перед постачальниками та підрядниками (відповідно до міжнародних та національних вимог) мають виконуватись такі вимоги:

- існує ймовірність зменшення економічних вигід унаслідок погашення цієї заборгованості;
- її оцінка може бути достовірно визначеною [75].

Щодо оцінки заборгованості перед постачальниками та підрядниками, то тут виникають певні відмінності. Відповідно до НП(с)БО 11, такі зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення, а от МСБО13 наголошує на тому, що для визначення балансової вартості використовують такі види оцінок, як історична собівартість, поточна собівартість, вартість розрахунку (платежу), теперішня вартість, справедлива вартість. Правильна організація розрахунків потребує суворого дотримання фіна іншого погашення зобов'язань). Виконання своєчасної перевірки розрахунків із постачальниками та підрядниками, попередження прострочення кредиторської заборгованості мають бути основою в організації обліку [49].

Для підвищення надійності поставок під час вибору постачальника потрібно враховувати такі умови, як цінова конкурентоспроможність (зокрема витрати на зберігання, транспортування і страхування); умови платежу; гарантійні строки; ремонт і післяпродажне обслуговування; відповідність продукції постачальника до стандартів якості; можливість закупок безпосередньо у виробників або оптовиків. Поняття «розрахунки» та «заборгованість» пов'язані з поняттям «зобов'язання»: розрахунки виникають за зобов'язаннями або зобов'язання витікають із розрахунків, заборгованість – це зобов'язання або навпаки. Отже, потрібно визначити кожне поняття окремо і взаємозв'язки між ними. Зобов'язання мають масштабний характер, проникають в усі сфери діяльності підприємства та виникають із моменту ухвалення будь-якого рішення, але не кожне зобов'язання є дійсним. У разі ухвалення рішення про практичну реалізацію зобов'язання, яке передбачає обмін ресурсами, та набуття ним юридичного оформлення, його можна вважати фінансовим [30].

На рисунку 1.1 наведено умови визнання зобов'язань у відповідності до НП(с)БО 11 «Зобов'язання». Якщо ці умови для будь-якого зобов'язання на дату балансу не дотримуються, то таку статтю потрібно виключити зі складу зобов'язань і списати з балансу. Кредиторською заборгованістю є не тільки частина майна організації, як правило, кошти, але і товарно-матеріальні цінності, наприклад, у зобов'язаннях за товарним кредитом. Як правова категорія кредиторська заборгованість – особлива частина майна підприємства, що є предметом обов'язкових правовідносин між підприємством і його кредиторами [84].

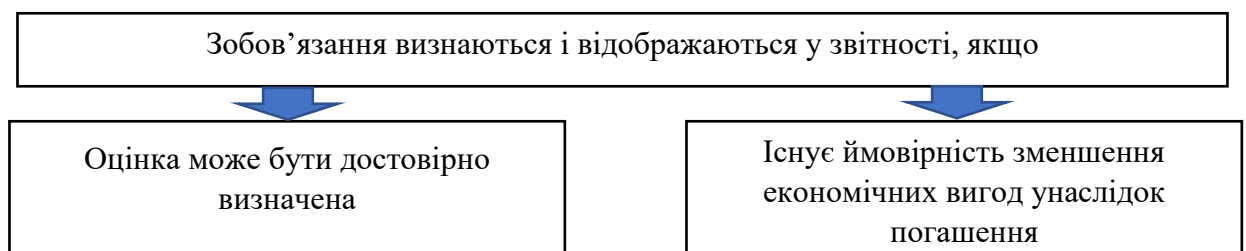

Рисунок 1.1 – Умови визнання зобов'язань

Джерело: [84]

Зобов'язання підприємства за розрахунками з постачальниками та підрядниками – це короткострокові зобов'язання, що виникають під час постачання продукції чи наданні послуг [14]. Такі зобов'язання погашаються згідно з договорами про купівлю-продаж товарів, що укладаються з постачальниками чи підрядниками. Кредиторська заборгованість у підприємств та організацій виникає найчастіше через невиконання установами своїх зобов'язань. У сучасній фінансовій практиці виділяють такі основні види кредиторської заборгованості, які відображенні на рисунку 1.2 [16].

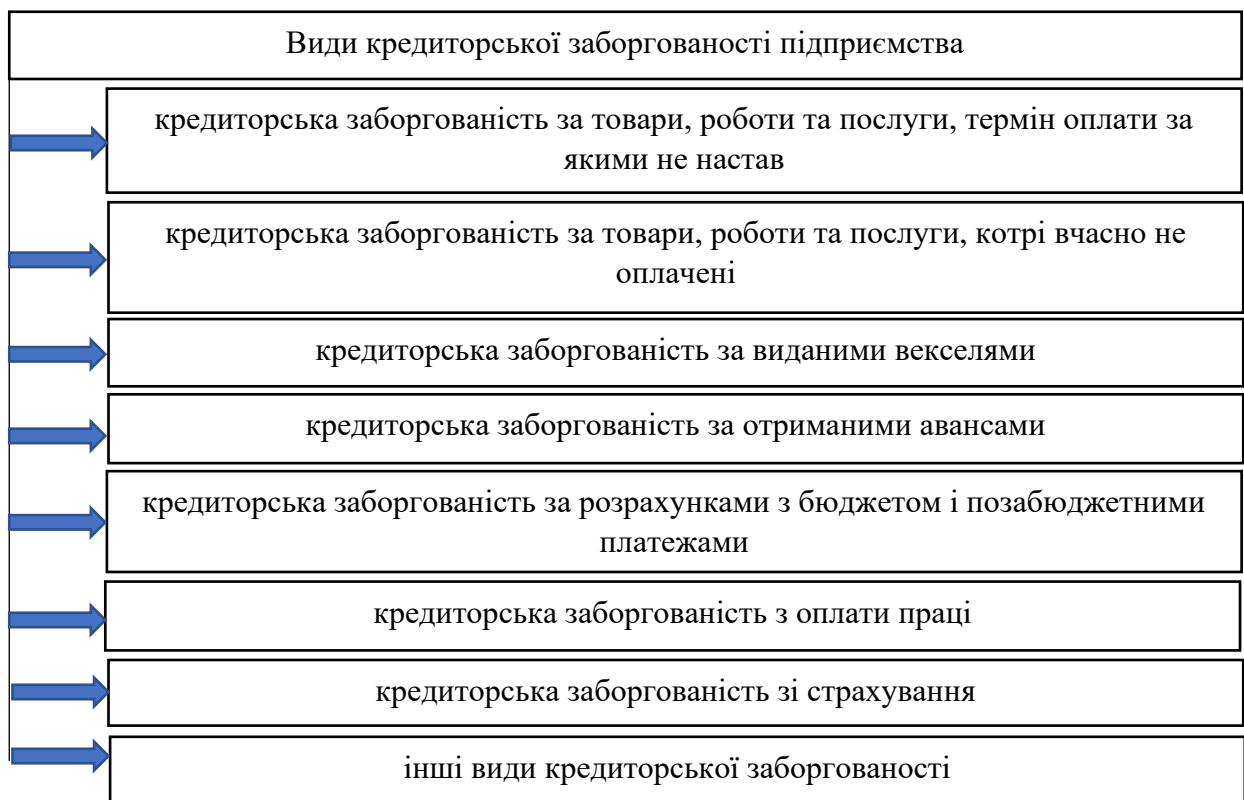

Рисунок 1.2 – Види кредиторської заборгованості підприємства

Джерело: [16]

Найпоширенішим видом кредиторської заборгованості у сучасному господарюванні є заборгованість перед постачальниками та підрядниками за поставлені виробничі запаси, надані послуги та не сплачені в необхідні терміни роботи. Важливість аналізу і керування кредиторською заборгованістю зумовлюється її значною часткою в поточних пасивах підприємства, її зміни помітно позначаються на динаміці показників його платоспроможності і ліквідності. Господарські зв'язки – це необхідна умова

діяльності підприємства, тому що вони забезпечують безперебійність постачання, безперервність процесу виробництва і своєчасність відвантаження, а також реалізації продукції (робіт, послуг) [1].

До поточних зобов'язань підприємств наведено на рисунку 1.3.

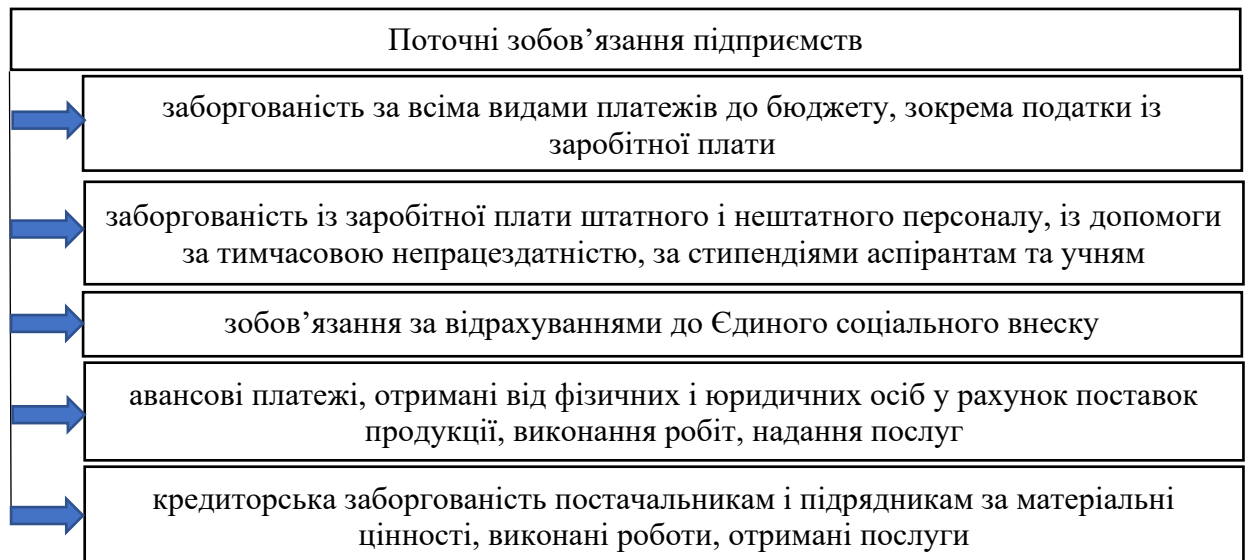

Рисунок 1.3 – Поточні зобов'язання підприємств

Джерело: [37]

Для остаточного формування взаємовідносин і відповідних розрахункових операцій з постачальниками та підрядниками потрібно пройти процес пошуку підприємством. На рисунку 1.4 зображено низку умов, які мають виконуватися при виборі постачальників та підрядників, запропонованих Е.Ф. Югас [6].

Поняття «Організація бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками – це система методів, способів та заходів, що забезпечують оптимальне функціонування обліку кредиторської заборгованості та подальший його розвиток» [42].

В свою чергу Ф.Ф. Бутинець визначає організацію обліку розрахунків з постачальниками як науково обґрунтовану сукупність умов, при яких найбільш економне і раціонально здійснюється збір, обробка і зберігання бухгалтерської інформації з метою оперативного контролю за повнотою виникнення та своєчасністю погашення кредиторської заборгованості та надання користувачам неупередженої фінансової звітності [45].

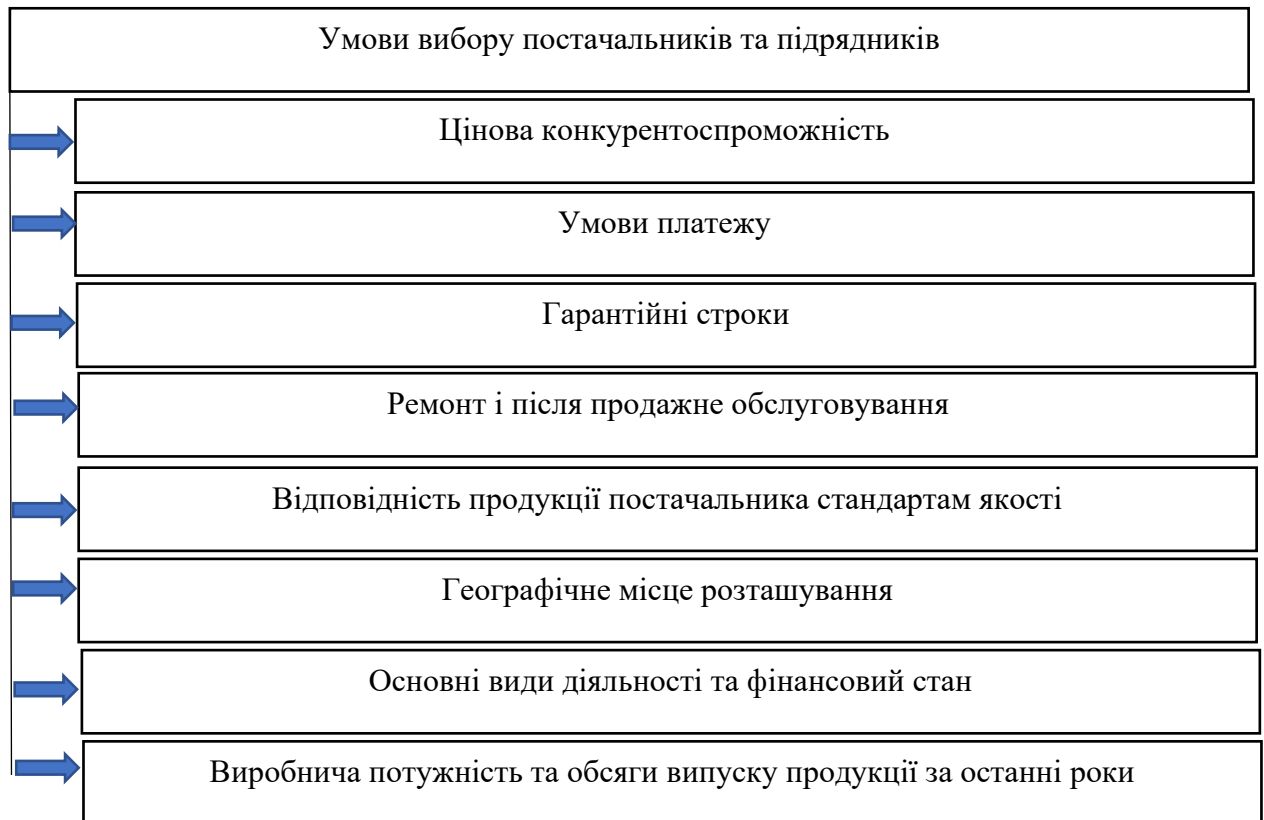

Рисунок 1.4 – Умови вибору постачальників та підрядників на підприємстві

Джерело: [67]

Зазначимо, що ст.8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» підприємство самостійно визначає свою облікову політику, відобразивши її у відповідному наказі [20].

Науковець Ю.А. Литвин вважає такою системою практичного здійснення прийомів і способів відображення господарських операцій, що повністю забезпечує дієвий контроль і всебічний аналіз виконання планів підприємства при мінімальних витратах праці і засобів на ведення обліку розрахунків з постачальниками [20].

На думку І.С. Кумок, який організацією обліку розрахунків з постачальниками вважає систему умов і елементів облікового процесу, що включає первинний облік і документування операцій з постачальниками, їх робочий план рахунків бухгалтерського обліку, форми організації обліково-обчислювальних робіт, обсяг та зміст звітності [19].

Найбільш чітко в цьому плані на нашу думку висловлюється професор Ю.А. Литвин, який організацію обліку розрахунків з постачальниками визначають як раціональний процес постачання, тобто досягнення максимальних результатів при мінімальних затратах, адже саме раціональність в першу чергу має бути покладена в основу організації бухгалтерського обліку [63].

Підприємство, що володіє і користується кредиторською заборгованістю, зобов'язане повернути чи виплатити цю частину майна кредиторам, що мають права вимоги на нього. Отже, кредиторська заборгованість має двоїсту юридичну природу: як частина майна вона належить підприємству на праві володіння чи навіть праві власності щодо отриманих позичкових грошей чи речей, визначених родовими ознаками; як об'єкт зобов'язальних правовідносин – це борги підприємства перед кредиторами, тобто обличчями, уповноваженими на витребування чи стягнення від нього зазначеної частини майна [3]. Кожне підприємство одночасно є і кредитором, і дебітором, а у кожній розрахунковій операції одночасно може виникати дебіторська заборгованість в одному підприємстві і кредиторська – в іншому, тому розрахункова операція створює різні, здебільшого суперечливі цілі її суб'єктів [87].

Трактування поняття «розрахунки» не можливо здійснити без розгляду проблеми співставлення таких категорій як «розрахунки», «зобов'язання», «заборгованість» та «платежі». Наведені поняття є пов'язаними між собою, як виявлено під час дослідження різних літературних джерел, і відображають наявність постійних взаємовідносин з контрагентами, які є невід'ємними складовими господарської діяльності підприємства [74].

На рисунку 1.5 зображено підходи науковців до розуміння взаємозв'язку визначених для розмежування понять. Як видно з рисунка 1.5, різні підходи до розуміння одних і тих же самих термінів призводять до не зрозумілого та в деяких випадках неправильного трактування досліджуваних понять [21].

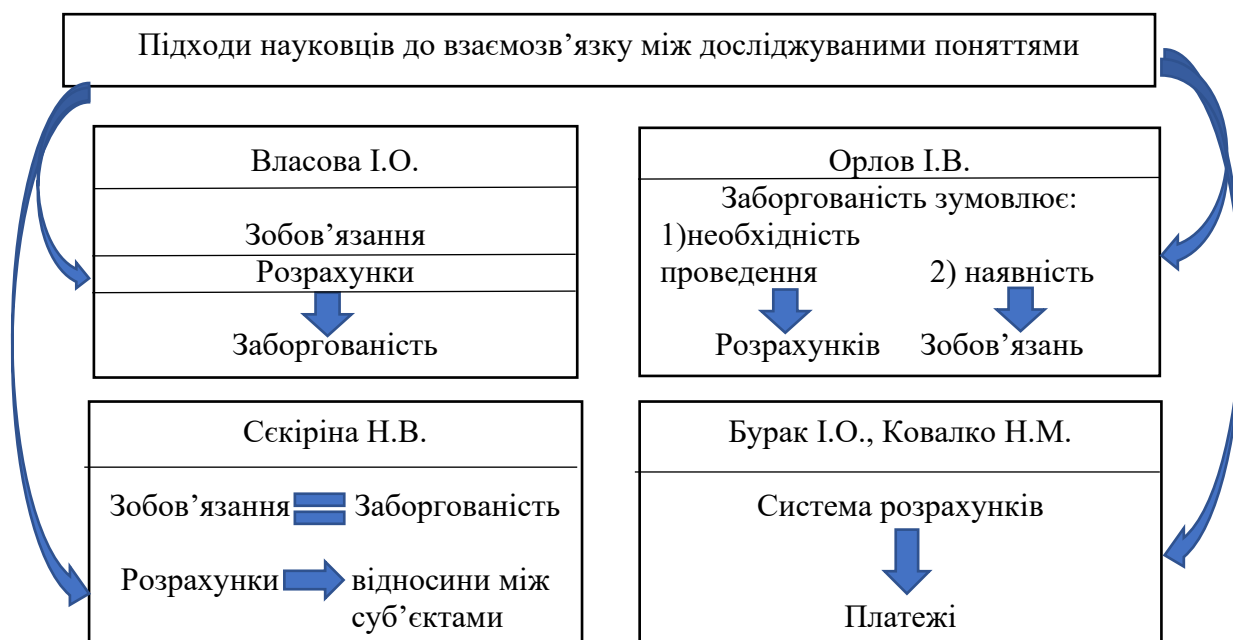

Рисунок 1.5 – Підходи науковців до взаємозв'язку між досліджуваними поняттями «розрахунки», «зобов'язання», «заборгованість» та «платежі»

Джерело: [38]

Зобов'язання та заборгованість ототожнювати не доцільно, тому що це різні категорії. Оскільки зобов'язання виникають у покупця з приводу купівлі товарів, отримання послуг чи робіт та відповідно до інших здійснених господарських операцій. Зобов'язання потребують здійснення розрахунків покупцем. Дане поняття не досить правильно відображає сутність дефініції «зобов'язання». Отже, потрібно уточнити в законодавстві сутність поняття «зобов'язання» з метою уникнення його ототожнення з категорією заборгованість [6].

Заборгованість виникає у постачальника та відображається в обліку на рахунках розрахунків з дебіторами. Заборгованість передбачає надходження на підприємство відповідних видів ресурсів, тому належить до складу активів підприємства. Тобто покупці, здійснюючи погашення своїх зобов'язань, проводять розрахунки з постачальниками, заборгованість яких зменшується, та на підприємство (до покупця) надходять активи [50].

У ході дослідження нормативно-правових актів виявлено, що в законодавстві обґрунтовано платежі лише в грошовому вигляді. Платежі в бухгалтерському обліку доцільно характеризувати як у грошовому, так і

негрошовому вигляді. Адже вони є основою для здійснення розрахунків, які, в свою чергу, можуть здійснюватися як грошовими коштами, так і у вигляді товарів, продукції, надання послуг різного характеру тощо. На рисунку 1.6 та 1.7 зображено взаємозв'язок між поняттями «розрахунки», «зобов'язання», «заборгованість» та «платежі», який виникає в бухгалтерському обліку під час здійснення господарської діяльності підприємствами, а також як економічної категорії [36].

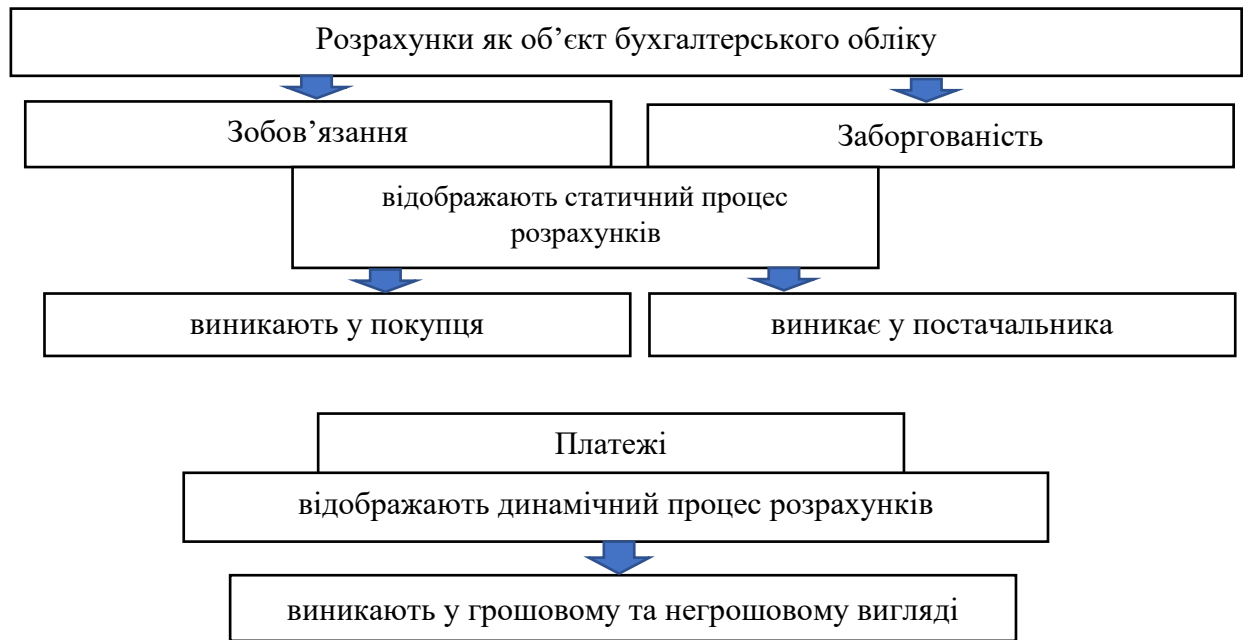

Рисунок 1.6 – Взаємозв'язок між поняттями «розрахунки», «зобов'язання», «заборгованість» та «платежі» в бухгалтерському обліку

Джерело: [13]

Як видно з рисунка 1.6 розрахунки характеризуються з двох точок зору: як динамічний та як статичний процеси. Тобто на підприємстві виникає заборгованість та/або зобов'язання, які призводять до виникнення або в той самий час, або в майбутньому розрахункових операцій. В такому випадку спостерігається статичний характер розрахунків.

Зобов'язання відображаються в пасиві балансу та складають залучений капітал для функціонування діяльності підприємств. В свою чергу, заборгованість є активом підприємства, адже відповідає критеріям визнання активу [66].

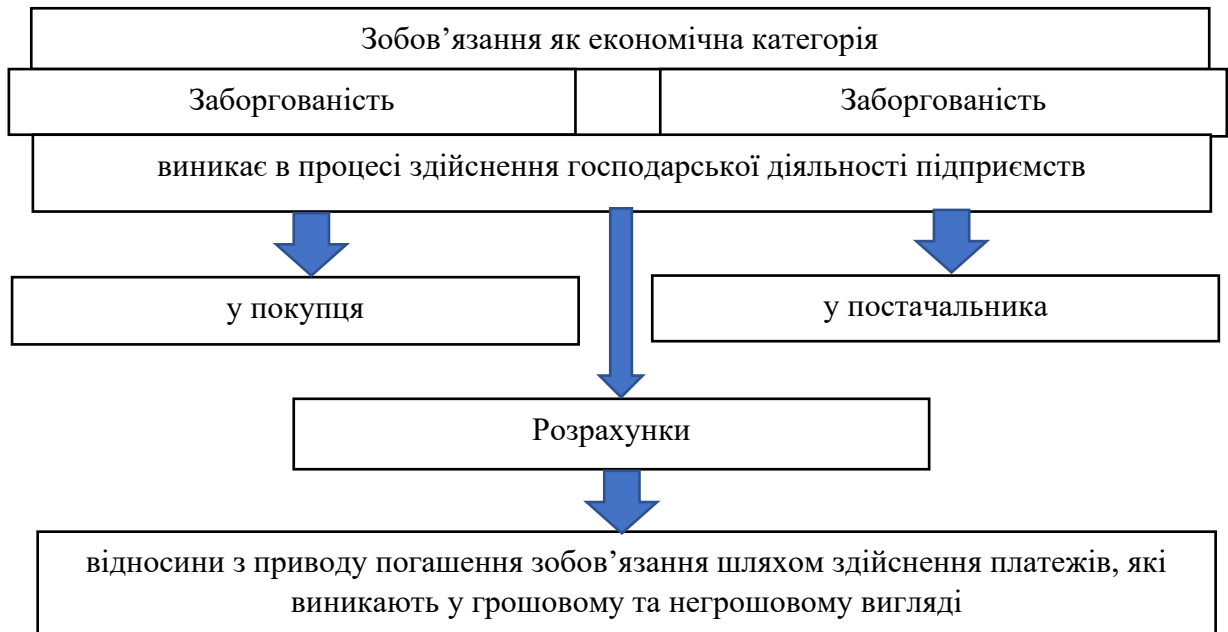

Рисунок 1.7 – Взаємозв'язок між поняттями «зобов'язання», «заборгованість», «платежі» як економічної категорії

Джерело: [68]

З юридичної точки зору сутність зобов'язань визначається Цивільним кодексом України (стаття 509) як правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку [7]. Заборгованість виникає у підприємства щодо іншого суб'єкта господарювання залежно від того, яке зобов'язання має підприємство [15].

Із метою забезпечення належної організації бухгалтерського обліку щодо розрахунків із постачальниками та підрядниками необхідно сформулювати відповідну інформаційну базу внутрішнього аудиту та аналізу (рисунок 1.8) [93].

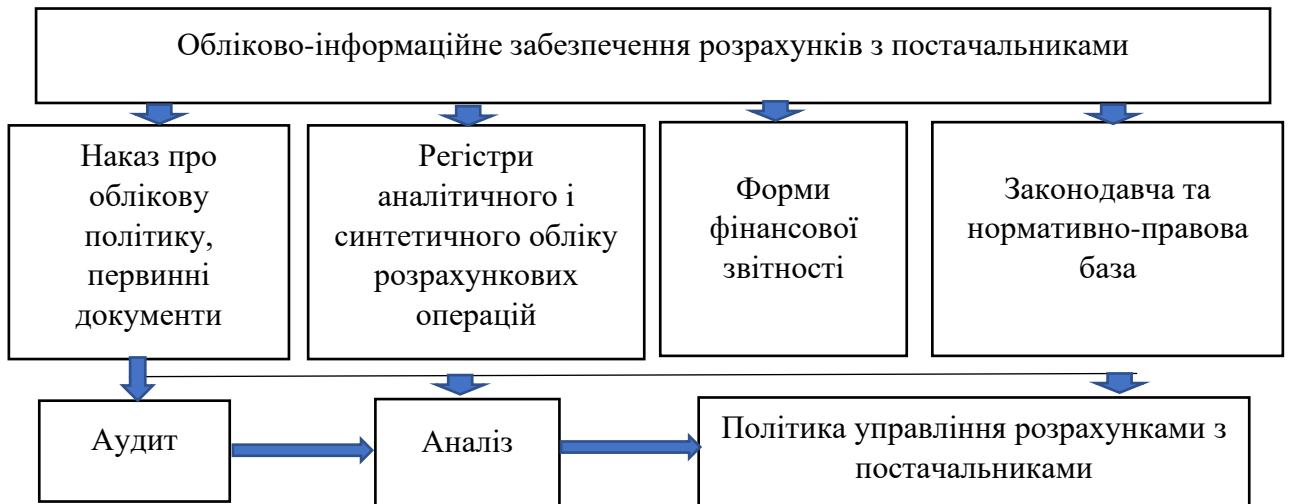

Рисунок 1.8 – Обліково-інформаційне забезпечення розрахунків із постачальниками та підрядниками

Джерело: [93]

Причиною виникнення величезної кредиторської заборгованості досить часто стає недосконалість розрахунків із постачальниками та підрядниками, недогляд працівників, зловживання службовими повноваженнями та фінансові махінації, а отже порушення фінансової дисципліни. Тому своєчасне та правильне ведення обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками, достовірне відображення аналітичної та облікової інформації набуває великого значення [92].

1.2 Облік розрахунків з постачальниками на малому підприємстві

Підприємства під час здійснення своєї господарської діяльності вступають у різні розрахункові відносини. Зобов'язання за розрахунками з різними контрагентами, завдяки яким відбувається діяльність багатьох суб'єктів господарювання, є взаємними розрахунками підприємств за товарно-матеріальні цінності, виконані роботи та надані послуги.

Розрахунки є переважними, адже саме від безперервності та контрольованості організації цих розрахунків залежать ліквідність і платоспроможність підприємства та його фінансовий стан загалом. Здійснення будь-якого виробничого процесу неможливе без засобів виробництва,

сировини та матеріалів, що перетворюються на готовий продукт. Таким чином, здійснення операційної діяльності підприємства потребує такої важливої передумови, як придбання засобів виробництва.

Процес придбання (або постачання) – це сукупність операцій щодо забезпечення підприємства всіма необхідними засобами для здійснення господарської діяльності, а саме: основними засобами, нематеріальними активами, матеріальними ресурсами. Важливо, щоб цей процес був безперервним і рівномірним, оскільки нестача або надлишок матеріальних запасів може негативно вплинути на кінцевий результат виробничої діяльності підприємства [9].

Головними завданнями обліку процесу постачання слід вважати:

- правильне визначення обсягу необхідних оборотних і необоротних активів;
- встановлення всіх витрат щодо заготівлі засобів та предметів праці;
- облік розрахунків із постачальниками [56].

Процес постачання – це процес керівництва постачальницькою діяльністю, де її здійснення покладено на спеціалізований відділ на підприємстві. Можливості й потреби постачання створюються та реалізуються як результат дії внутрішніх та зовнішніх факторів, котрі змінюються з різною інтенсивністю і впливають на ефективність роботи відділу постачання. Розрахунки з постачальниками є кредиторською заборгованістю за товари, роботи, послуги за умов подальшої оплати або іншого погашення зобов'язань. У разі здійснення передоплати в бухгалтерському обліку виникає дебіторська заборгованість за авансами виданими [47].

Порядок і форми розрахунків із постачальниками визначаються господарськими договорами, внаслідок виконання яких у підприємства виникають поточні зобов'язання – кредиторська заборгованість. Господарський договір є найбільш поширеною і важливою підставою виникнення зобов'язання, основною формою реалізації товарно-грошових відносин у ринковій економіці. Формуванню взаємовідносин і відповідних

розрахункових операцій із постачальниками та підрядниками передуює процес пошуку підприємством. Статтею 264 Господарського кодексу України передбачено, що матеріально-технічне постачання та збут продукції виробничо-технічного призначення і виробів народного споживання як власного виробництва, так і придбаних в інших суб'єктів господарювання, здійснюються шляхом укладання договорів купівлі-продажу [85].

За допомогою розрахунків можна з одного боку забезпечити підприємства сировиною матеріалами паливом тарою, а з іншого здійснити реалізацію готової продукції [63].

Договір – це документ, що засвідчує домовленість двох або більше сторін, яка спрямована на процес установаження, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. Договір купівлі-продажу – договір, у якому встановлюються всі умови та розрахунки, які визначаються для обох сторін. Під час укладення договору з постачальниками та підрядниками виникає юридичне зобов'язання, яке не відображається на рахунках бухгалтерського обліку та в балансі. Його відображення в обліку розпочнеться тоді, коли суб'єкти господарювання, що уклали договір, перейдуть до виконання взятих на себе обов'язків та за наявності умов відповідно до НП(с)БО 11 «Зобов'язання»: оцінка зобов'язання має бути достовірно визначена; існуватиме ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок погашення зобов'язання. У разі невиконання укладеного договору така ситуація може призвести до штрафних санкцій. Ця заборгованість також має відображатися у бухгалтерському обліку [39].

Підряд – договір, відповідно до якого одна сторона (підрядник) зобов'язується під свою відповідальність виконати за завданням другої сторони (замовника) певну роботу з використанням власних матеріалів або матеріалів замовника за певну плату. Оплачується тільки готовий результат, зданий замовникові [21].

Підрядники – спеціалізовані підприємства або фізичні особи, які виконують будівельно-монтажні роботи під час спорудження об'єктів на

підставі договорів підряду на капітальне будівництво [47]. Розрахунки з постачальниками та підрядниками проводяться в готівковій та безготівковій формі або зарахуванням взаємних вимог на підставі первинних документів (накладних, товарно-транспортних накладних, актів приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг), податкових накладних, виписок банку). Датою визнання у покупця зобов'язань перед постачальниками є момент переходу права власності на одержані активи. Тобто кредиторську заборгованість за товари, роботи і послуги необхідно відобразити у системі рахунків бухгалтерського обліку у разі дотримання таких умов:

- по-перше, від постачальників отримано вигоди й ризики, пов'язані з правом власності на придбані активи;
- по-друге, постачальники не здійснюють подальше управління та контроль за реалізованими активами;
- по-третє, сума зобов'язань перед постачальниками може бути достовірно визначеною [74].

Ефективна система розрахунків із постачальниками та підрядниками залежить від платіжної дисципліни покупця, обраного платіжного інструменту, а також наявністю оперативного контролю за станом розрахунків [5].

Погашення зобов'язань перед постачальниками та підрядниками за отримані від них активи здійснюється:

1) безготівковим способом, за яким використовуються такі форми платіжних інструментів: платіжні доручення, платіжні-вимоги доручення, розрахункові чеки, акредитиви та векселі [87];

2) готівковим способом, за яким сума платежу з одним контрагентом протягом дня за одним або кількома платіжними документами не має перевищувати гранично встановлену величину (10 000 грн.). При цьому кількість підприємств (підприємців), із якими здійснюються готівкові розрахунки, протягом дня не обмежується [36].

Основними завданнями обліку розрахункових операцій із постачальниками і підрядниками наведено на рисунку 1.9 [50].

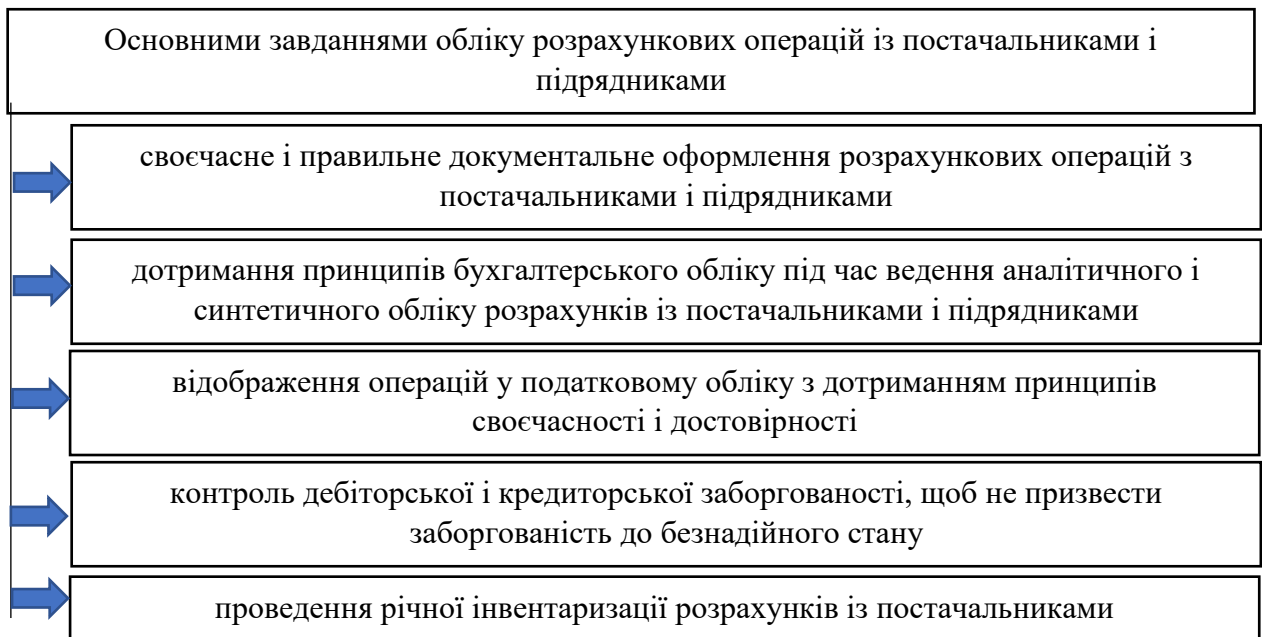

Рисунок 1.9 – Основними завданнями обліку розрахункових операцій із постачальниками і підрядниками

Джерело: [50]

Підприємство самостійно обирає і відображає в наказі про облікову політику розрахунків з постачальниками наступне:

- вибирає форму бухгалтерського обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них з дотриманням єдиних принципів, установлених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», але з урахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних;

- розробляє систему і форми внутрішнього господарського (управлінського) обліку, звітності і контролю господарських операцій, визначає права працівника на підписання бухгалтерських документів;

- затверджує правила документообігу і технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку розрахунків з постачальниками [17].

Наказ про облікову політику відносно розрахунків з постачальниками є основним внутрішнім організаційно-розпорядчим документом стосовно

методики та організації бухгалтерського обліку та є обов'язковим для виконання всіма структурними підрозділами і працівниками підприємства [84].

Правильна організація ведення обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками повинна забезпечити [30]:

- ефективний контроль за обліком розрахунків із постачальниками і підрядниками;
- вчасне виявлення прострочення кредиторської заборгованості.

Визначення оцінки зобов'язань перед постачальниками та підрядниками наведено у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Визначення оцінки зобов'язань перед постачальниками та підрядниками

Назва оцінки	Визначення оцінки
1	2
Історична собівартість	Сума надходжень активів в обмін на зобов'язання або суму грошових коштів чи їхніх еквівалентів, що, як очікується, будуть сплачені з метою погашення зобов'язань під час звичайної діяльності підприємства.
Теперішня вартість	Дисконтована сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується, буде необхідна для погашення зобов'язання у процесі звичайної діяльності підприємства. Визначення теперішньої вартості залежить від умов та виду зобов'язань.
Поточна собівартість	Недисконтована сума грошових коштів чи їхніх еквівалентів, яка була б необхідна для погашення зобов'язання на поточний момент
Вартість розрахунку (платежу)	Недисконтована сума грошових коштів або їхніх еквівалентів, що, як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язань під час звичайної господарської діяльності підприємства

Джерело: [50]

Вихідною інформацією для заповнення Звіту із розрахунків із постачальниками є дані бухгалтерського обліку про заборгованість конкретних контрагентів. Важливо одержувати інформацію не тільки про суму заборгованості, а й про терміни її виникнення. Для обчислення періоду прострочення заборгованості доцільно проаналізувати договори із контрагентами. Такий звіт важливо заповнювати регулярно щотижнево або щомісячно. Це даватиме змогу визначати за кожною операцією дотримання термінів постачання товарно-матеріальних цінностей і своєчасність

здійснення розрахунків. Господарські операції повинні відображатися тільки на підставі правильно та своєчасно оформлених документів із заповненням усіх реквізитів підприємства [21].

Розрахунки з постачальниками та підрядниками здійснюються на підставі укладеного договору поставки (придбання) активів, договору підряду на виконання робіт чи надання послуг. Для відображення факту господарської операції за розрахунками з постачальниками та підрядниками застосовують загальноприйняті типові та спеціалізовані документи: супровідну технічну документацію щодо надходження активів, виконаних робіт, наданих послуг; рахунки-фактури; рахунки на сплату за виконані роботи, надані послуги тощо. Підставою для оприбуткування активів на склад та оплати придбаних у постачальника матеріальних цінностей є документ, що підтверджує його якість, тому наявність усіх необхідних документів і належна організація бухгалтерського обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками забезпечують своєчасність погашення заборгованості [75].

Документування обліку розрахунків з постачальниками є важливою складовою процесу оперативного та якісного управління підприємством. Якщо на підприємстві не налагоджено документообіг розрахунків з постачальниками, тоді управління взагалі неефективне, оскільки зростає ймовірність штрафних санкцій через несвоєчасність сплати постачальникам або оприбуткування матеріалів, не контролюються дії матеріально відповідальних осіб, що загрожує інформаційній безпеці та знижує прибуток підприємства [87].

Розрахунки з вітчизняними постачальниками та підрядниками проводяться на підставі документів постачальника: договір, накладних; рахунків-фактур; рахунків; актів приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг); податкових накладних; товарно-транспортних накладних. Договір поставки є одним із найпоширеніших видів зобов'язань, що використовуються в підприємницькій діяльності. Укладання цього договору вбачається надзвичайно зручним як для юридичних осіб, так і для фізичних

осіб-підприємців [39].

Фактично рахунок-фактура є розрахунково-платіжним документом, що передбачають тільки виставлення певних сум до оплати покупцям за поставляються (фактично поставлені) товари. Якщо замовник не задоволений якістю виконаних робіт (наданих послуг) і може аргументувати своє невдоволення, він має право вимагати, щоб такі роботи були перероблені, чи повернути раніше сплачені ним кошти. Для цього складається акт невідповідності. Видаткова накладна вважається документом первинного обліку. Така накладна повинна видаватися покупцеві, якому було продано деяку кількість товару [93].

Інформація, що міститься в прийнятих до обліку первинних документах, систематизується на рахунках бухгалтерського обліку в регістрах синтетичного і аналітичного обліку шляхом подвійного запису їх на взаємозв'язаних рахунках бухгалтерського обліку. Операції в іноземній валюті відображаються також у валюті розрахунків і платежів по кожній іноземній валюті окремо. Дані аналітичних рахунків повинні бути тотожними відповідним рахункам синтетичного обліку на перше число кожного місяця [84].

Синтетичний та аналітичний облік кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками є невід'ємною частиною раціональної організації бухгалтерського обліку [47].

Правильна організація розрахунків потребує суворого дотримання фінансової дисципліни власної оплати боргів по зобов'язаннях. За затримання оплати за одержані матеріальні цінності або несвоєчасне надходження коштів за реалізовану продукцію та надані послуги призводить до фінансових труднощів у ведення господарства. Розрахункові взаємовідносини між постачальниками та підрядниками виникають в процесі господарської діяльності підприємств і паралельно з виникненням цих відносин, як правило, здійснюється формування інформаційної бази документів, укладання договорів контрактів купівлі продажу товарно-матеріальних цінностей,

договорів підряду на виконання різних робіт товарно-транспортних накладних, податкових накладних, рахунків-фактур, зовнішньо-економічних договорів купівлі-продажу вантажно (митних декларацій та ін) [45].

На сучасному етапі діюча система розрахунків з постачальниками ще не відповідає вимогам прискорення грошового обігу і зміцнення фінансового стану підприємства, що в свою чергу веде до нестабільності у постачанні основними матеріальними ресурсами, особливо паливо-мастильними матеріалами, запасними частинами та іншими ресурсами необхідними для виробництва [19].

Правильна організація і побудова обліку грошових розрахунків між підприємствами мають велике значення, оскільки забезпечують швидке завершення кругообігу оборотних коштів, тобто перехід їх з товарної форми в грошову, створюють необхідні умови для безперебійної оплати придбаних товарно матеріальних цінностей.

У діяльності більшості підприємств основним документом що регламентує взаємини між суб'єктами господарської діяльності є договір закупівлі-продажу, у якому визначаються види угод, об'єкт операції, базисні умови постачання, кількість, ціна товару, терміни постачання, порядок розрахунків, погашення зобов'язань. Своєчасне непогашення створює проблеми платоспроможності, негативно впливає на ритмічність функціонування підприємства та його платоспроможності, відзначають на формуванні фінансових результатів, скороченні сум чистого прибутку і рентабельності діяльності. Належне виконання умов договорів та нормативних вимог припиняє зобов'язання. У системі обліку зобов'язання виступають у вигляді кредиторської заборгованості [67].

Кредиторська заборгованість – це тимчасово притягнені суб'єктом у власне користування грошові кошти, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі. Розрізняють нормальну і прострочену кредиторську заборгованість. Нормальна виникає в межах діючих термінів її оплати. Заборгованість не погашена з настанням термінів оплати є простроченою.

Організація обліку кредиторської заборгованості по розрахунках з постачальниками та підрядниками повинна забезпечити своєчасну перевірку розрахунків, додержання строків розрахунків, віднесення доходів на звітний період. Для обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками в загальному плані рахунків призначено рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Незалежно від методу оцінки товаро-матеріальних цінностей прийнятого на підприємстві рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» кредитується, згідно з документами постачальника, в межах суми акцепту. Аналітичний облік ведеться окремо за кожним постачальником та підрядником в розрізі кожного рахунку на сплату. Побудова аналітичного обліку розрахунків з постачальниками має забезпечити можливість отримання необхідних даних по акцептованих та інших розрахункових документах термін оплати яких не настав, неоплачених в строк розрахункових документах постачальникам за невідфактурованими поставками, виданих векселях термін оплати яких не настав, прострочених оплатою векселях, отриманих комерційних кредитах [68].

Підстава для відображення зобов'язань (табл. 1.5) [55].

Таблиця 1.5 – Підстава для відображення зобов'язань

Рахунок	Первинні документи	
	Збільшення	Зменшення
Розрахунки з постачальниками і підрядниками	Платіжне доручення, виписка банку, вексель	Накладна, товарно-транспортна накладна
Розрахунки за іншими операціями	Платіжне доручення, виписка банку, вексель	Накладна, товарно-транспортна накладна

Джерело: [55]

Порівняння спрощеного та загального плану рахунків з відображення зобов'язань міститься в таблиці 1.6 [55].

Таблиця 1.6 – Порівняння спрощеного та загального плану рахунків з відображення зобов'язань

За спрощеним планом		За загальним планом	
Код	Назва	Код	Назва
68	Розрахунки за іншими операціями	63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками
		68	Розрахунки за іншими операціями

Джерело: [55]

Система відображення збільшення або зменшення на рахунках обліку засобів та їх джерел (таблиця 1.7) [16].

Таблиця 1.7 – Збільшення або зменшення засобів та їх джерел на рахунках обліку

За спрощеним планом	За загальним планом	Дебет	Кредит
1	2	3	4
68	63	Погашення (оплата) заборгованості постачальникам за отримані товари (роботи, послуги)	Виникнення заборгованості перед постачальником отримані товари (роботи, послуги)
	68	Погашення (оплата) кредиторської заборгованості за отримані товари (роботи, послуги)	Виникнення кредиторської заборгованості отримані товари (роботи, послуги)

Джерело: [16]

У спрощеному плані рахунків облік ведеться на рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями». На рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями» ведеться облік та узагальнення інформації про розрахунки з постачальниками та підрядниками, з учасниками, про короткострокові позики, короткострокові векселі видані, поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями і розрахунки за іншими операціями. За кредитом рахунка 68 «Розрахунки за іншими операціями» відображається заборгованість за одержані від постачальників та підрядників товарно-матеріальні цінності, прийняті роботи, послуги, суми одержаних кредитів (позик), частина довгострокових зобов'язань, яка підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати

балансу, видача векселів в забезпечення поставок (робіт, послуг) постачальників та інших кредиторів та в забезпечення інших операцій, за дебетом – її погашення, списання тощо [37].

Аналітичний облік ведеться окремо за кожним постачальником та підрядником в розрізі кожного документа (рахунка) на сплату [21].

Операції з оприбуткування матеріалів від постачальників відображено у таблиці 1.8 [38].

Таблиця 1.8 – Операції з обліку оприбуткування матеріалів від постачальників

Зміст операцій	За спрощеним планом		За загальним планом	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
1 подія – надходження матеріалів				
2 подія – оплата постачальникам				
Оприбутковано матеріали від постачальника	20	68	201	631
Відображено ПДВ	64	68	6442	631
Зараховано суму податкового кредиту (зареєстровано ПН в ЄРПН)	64/ПДВ	64	641	6442
Здійснено оплату постачальникам за отримані матеріали	68	31	631	311
1 подія – оплата постачальникам				
2 подія – надходження матеріалів				
Перераховано аванс постачальникам за матеріали	37	31	371	311
Відображено розрахований ПК за правилом першої події до реєстрації ПН	64	64	6442	6441
Визнаний ПК після того, як ПН була зареєстрована постачальником	64	64	641/ПДВ	642
Оприбутковано матеріали від постачальника	20	68	201	631
Відображено суму ПДВ (податковий кредит) при одержанні товарів згідно з отриманою податковою накладною, якщо підприємство платник ПДВ	64	68	6441	631
Залік заборгованості	68	37	631	371

Джерело: [38]

Операції з розрахунків з постачальниками у іноземній валюті відображено у таблиці 1.9 [36].

Таблиця 1.9 – Операції з обліку розрахунків з постачальниками у іноземній валюті

Зміст операцій	За спрощеним планом		За загальним планом	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
Оприбутковано матеріали від постачальника	20	68	201	632
Перераховано ПДВ на імпортні товари	64/ПДВ	31	641	311
Здійснено оплату постачальникам за отримані матеріали	68	31	632	312
Дохід від операційної курсової різниці	68	74	632	714
Витрати від операційної курсової різниці	96	68	945	632

Джерело: [36]

1.3 Контроль розрахунків з постачальниками на малому підприємстві

У сучасних умовах, коли Україна прагне до інтеграції у світову економіку, зростають роль і значення бухгалтерського обліку, оскільки існує потреба всіх рівнів управління достовірній і своєчасній інформації про господарську діяльність кожного економічного суб'єкта.

Інформація як продукт обліку необхідна для прийняття управлінських рішень, оскільки, бухгалтерський облік, як і планування, аналіз, контроль, прогнозування та мотивація є функцією управління підприємством (рисунок 1.10) [54].

Рисунок 1.10 – Функції управління господарюючими суб'єктами

Джерело: [54]

Усі розглянуті функції управління господарюючими суб'єктами найтіснішим чином взаємозалежні і є обов'язковим компонентом системи управління на будь-якому підприємстві. Ігнорування в системі управління хоча б однієї функції, сприяє збільшенню фінансових ризиків та впливає на виникнення певних економічних та інших загроз і небезпек на результати його діяльності [11].

Невід'ємною частиною процесу управління є контроль. Не менш важливою в бухгалтерському обліку є контрольна функція, оскільки в обліку здійснюється відображення всіх без винятку господарських операцій в єдиній грошовій оцінці, що дозволяє враховувати і контролювати використання активів підприємства та раціонально управляти ними. Саме ці властивості бухгалтерського обліку дозволяють відображувати всі зміни, як позитивні, так і негативні, що відбуваються в господарській діяльності. Контрольна функція дозволяє попереджати та зупиняти зловживання, дотримання режиму економії, раціонально використовувати матеріальні та трудові ресурси, зберігати власність. У зв'язку з цим можна стверджувати, що контрольна функція бухгалтерського обліку сприяє збільшенню доходності підприємств [31].

Проте дієвість контрольної функції в бухгалтерському обліку залишається до кінця не вивченою. Так, Л. В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрій, У. О. Марчук для того, щоб підкреслити її роль, звертають увагу на те, що необхідно з'ясувати та спрямувати контрольну функцію здійснюючи оцінювання достовірності відображення об'єктів у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності підприємства [58].

Сопко В. В. на підставі узагальнення підходів до трактування контрольної функції бухгалтерського обліку визначає що, контрольна функція – це можливість виконувати за даними бухгалтерського обліку перевірку ефективності прийнятих управлінських рішень господарського характеру та їх виконання [91].

Етапи контролю достовірності відображення зобов'язань перед постачальниками та підрядниками наведено на рисунку 1.11 [41].

На першому етапі контролю достовірності відображення зобов'язань перед постачальниками та підрядниками необхідно правильно виокремити облікові процедури та методичні прийоми, що забезпечують відповідність встановленій на підприємстві обліковій політиці, дотриманню договірних зобов'язань та організації бухгалтерського обліку [4].

На другому етапі важливим є визначення основних елементів контролю операцій із забезпечення якісної оцінки своєчасного здійснення розрахункових операцій з постачальниками та підрядниками підприємства. Контроль процесу постачання розпочинається з оцінки потенційного постачальника та якості сировини, матеріалів, устаткування, інших ресурсів і послуг, що купуються підприємством. Після підписання договорів безпосередньо перевіряється факт виконання договірних відносин та розрахункової дисципліни [32].

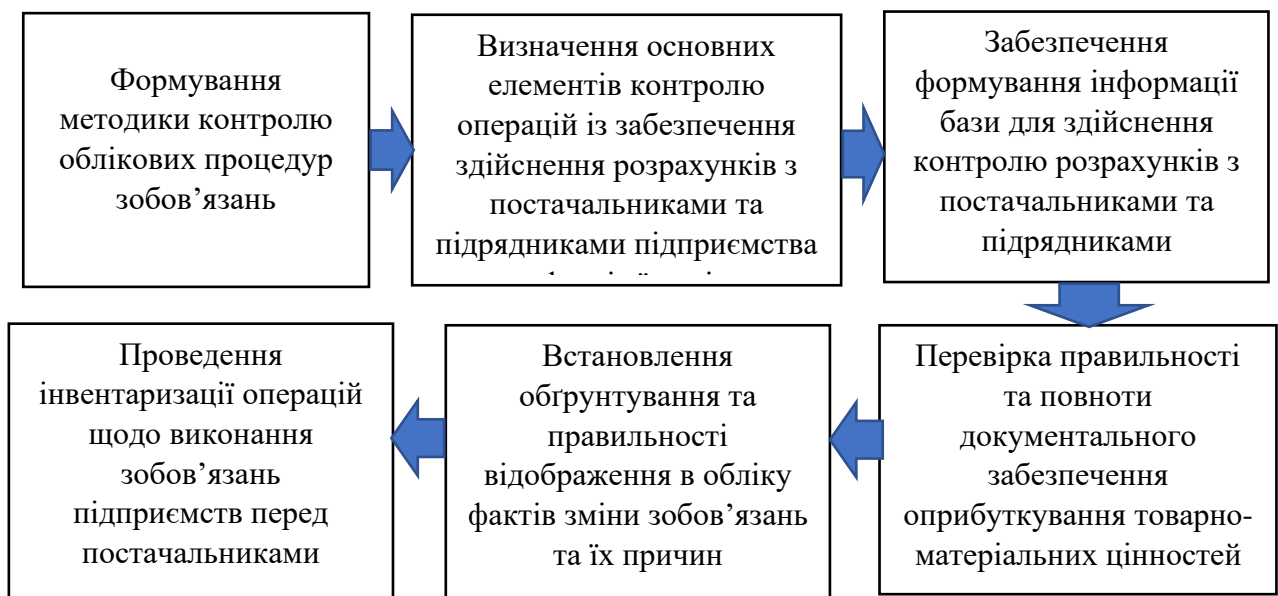

Рисунок 1.11 – Етапи контролю достовірності відображення зобов'язань перед постачальниками та підрядниками

Джерело: [81]

Внутрішні розпорядчі документи наведено на рисунку 1.12.

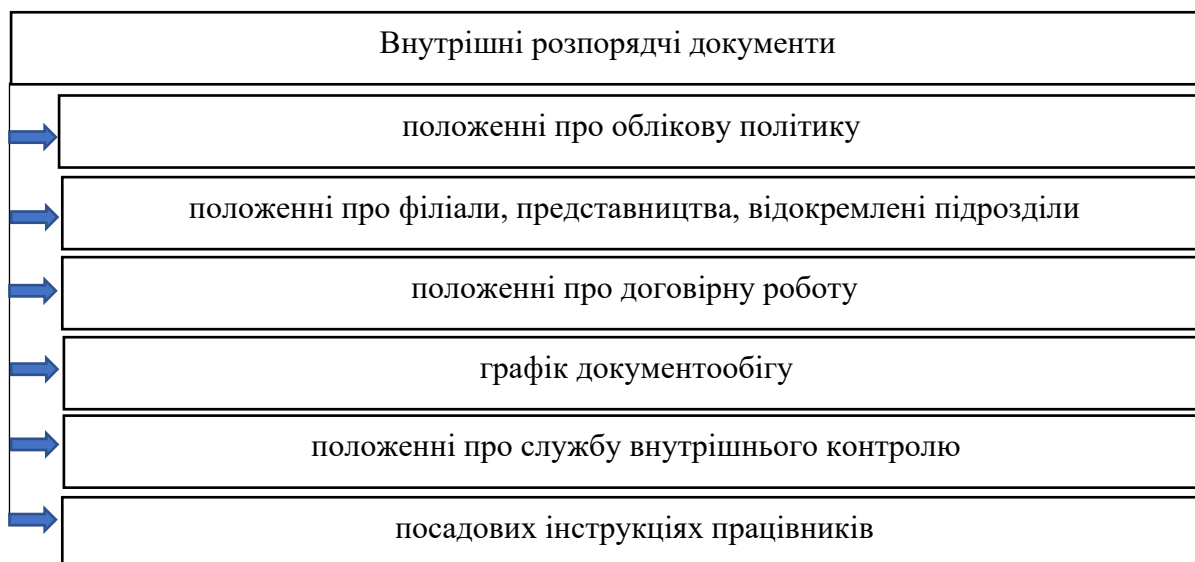

Рисунок 1.12 – Внутрішні розпорядчі документи

Джерело: згруповано автором

Основні складники впливу на дієвість функції контролю операцій із забезпечення об'єктивності розрахункових операцій з постачальниками та підрядниками наведено на рисунку 1.13 [12].

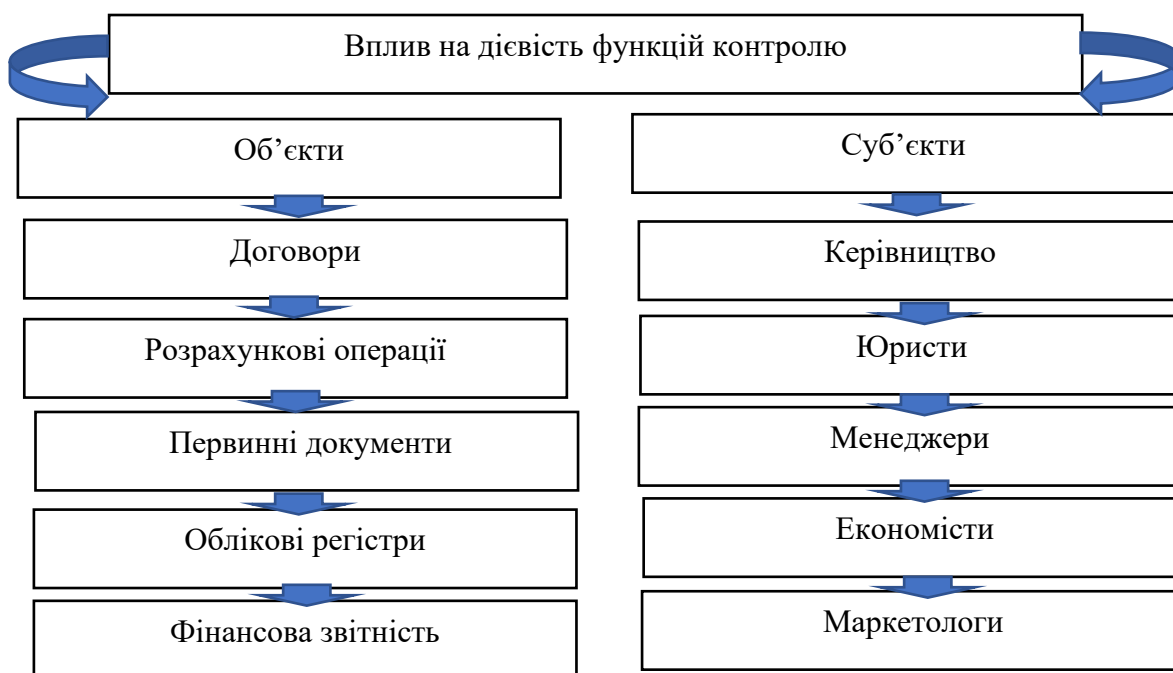

Рисунок 1.13 – Складники впливу на дієвість функції контролю розрахункових операцій з постачальниками та підрядниками

Джерело: згруповано автором

Киян А. В. і Ярмолюк О. Ф. вважають, що одним із найважливіших завдань ефективної організації системи внутрішнього контролю операцій із забезпечення виконання договірних зобов'язань на підприємствах є регламентування його здійснення, тобто закріплення відповідного порядку виконання контролю у відповідних наказах або положеннях та формування системи внутрішніх розпорядчих документів [46].

На третьому етапі необхідним є забезпечення формування інформаційної бази для здійснення контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Джерелами інформації для внутрішнього контролю наведено на рисунку 1.14.

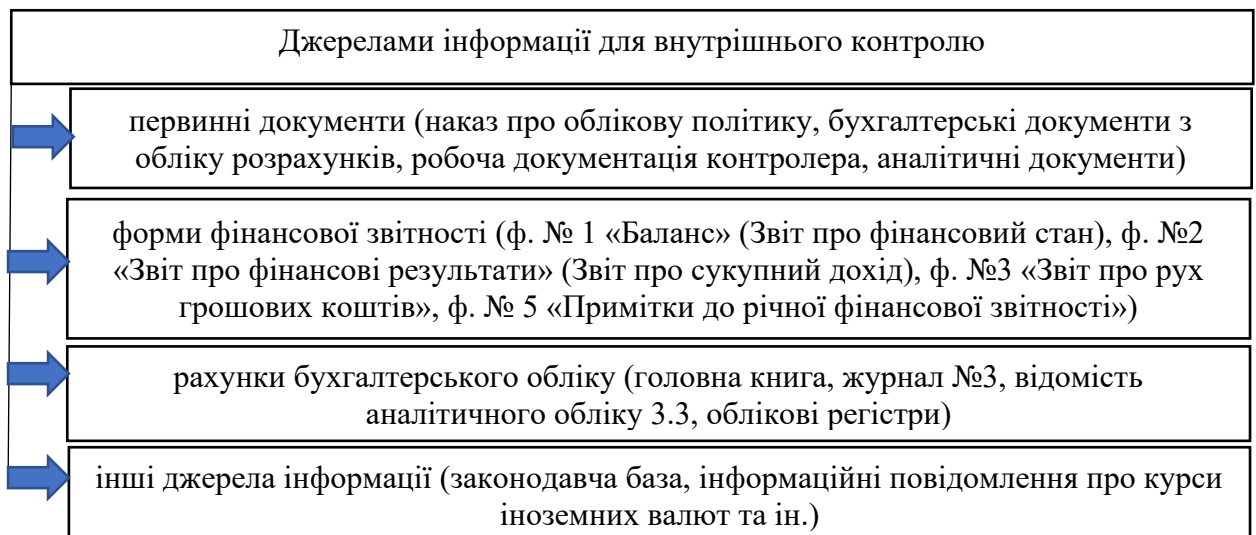

Рисунок 1.14 – Джерелами інформації для внутрішнього контролю

Джерело: згруповано автором

Четвертий етап перевірка правильності та повноти документального забезпечення оприбуткування товарно-матеріальних цінностей передбачає перевірку повноти, своєчасності та правильності оформлення первинних документів, товарно-транспортних накладних, рахунків-фактур, накладних на відпуск товарно-матеріальних цінностей, актів, прибуткових ордерів [86].

Товарно-транспортні документи доцільно зіставити з платіжними документами та виписками банку, а звіти про рух матеріальних цінностей із

даними журналу 6. Така перевірка дозволяє виявити факти не повного оприбуткування матеріальних цінностей, заміну дефіцитних товарів малоцінними, порушення умов договору про ціну, якість, номенклатуру постачань тощо [40].

На п'ятому етапі, особливого значення набуває встановлення обґрунтованості та правильності відображення в обліку фактів зміни зобов'язань та причин їх зміни внаслідок надання та отримання знижок; укладання договору з валютним застереженням, договору та операцій переведення боргу; зміни осіб в зобов'язаннях; створення резерву сумнівних боргів, який змінює балансову вартість дебіторської заборгованості, проте не змінює право вимоги кредитора; зміни зобов'язань засновників в засновницькому договорі; ще неукладеного договору, що стосується сфери планування поточної роботи підприємства [7].

Під час проведення контролю розрахунків із постачальниками та підрядниками необхідно приділяти увагу інвентаризації кредиторської заборгованості за відповідними звітними періодами. Дані інвентаризації слід звірити із сумами, відображеними у Головній книзі та балансі за рахунком 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками». Інвентаризація кредиторської заборгованості полягає у звірці документів і записів у реєстрах обліку і перевірці обґрунтованості сум, відображених на відповідних рахунках, з оформленням контрольних дій актом інвентаризації. Перевірці підлягають залишки кредиторської заборгованості на початок звітного періоду, відображені в регістрах бухгалтерського обліку, із залишками в попередньому звітному періоді, й уточнюється реальність кредиторської заборгованості. При контролі перевіряють виявлення претензійних сум за недотримання договірних зобов'язань, терміни її виникнення і своєчасність відображення в обліку і звітності, оскільки такі операції мають безпосередній вплив на зміну фінансових результатів діяльності підприємства [8].

Таким чином, організація бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками – це система методів, способів та заходів, що забезпечують

оптимальне функціонування обліку кредиторської заборгованості та подальший його розвиток.

Головними завданнями обліку процесу постачання слід вважати: правильне визначення обсягу необхідних оборотних і необоротних активів; встановлення всіх витрат щодо заготівлі засобів та предметів праці; облік розрахунків із постачальниками. У спрощеному плані рахунків облік ведеться на рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями». Облік та узагальнення інформації про розрахунки з постачальниками та підрядниками, з учасниками, про короткострокові позики, короткострокові векселі видані, поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями і розрахунки за іншими операціями ведеться на рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями».

Етапи контролю достовірності відображення зобов'язань перед постачальниками та підрядниками. На першому етапі контролю достовірності відображення зобов'язань перед постачальниками та підрядниками необхідно правильно виокремити облікові процедури та методичні прийоми, що забезпечують відповідність встановленій на підприємстві обліковій політиці, дотриманню договірних зобов'язань та організації бухгалтерського обліку. На другому етапі важливим є визначення основних елементів контролю операцій із забезпечення якісної оцінки своєчасного здійснення розрахункових операцій з постачальниками та підрядниками підприємства. Контроль процесу постачання розпочинається з оцінки потенційного постачальника та якості сировини, матеріалів, устаткування, інших ресурсів і послуг, що купуються підприємством. На третьому етапі необхідним є забезпечення формування інформаційної бази для здійснення контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками. Четвертий етап перевірка правильності та повноти документального забезпечення оприбуткування товарно-матеріальних цінностей передбачає перевірку повноти, своєчасності та правильності оформлення первинних документів, товарно-транспортних накладних, рахунків-фактур, накладних на відпуск товарно-матеріальних цінностей, актів, прибуткових ордерів.

2 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ТА ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ТОВ «ДІЕСА»

2.1 Загальна характеристика ТОВ «ДІЕСА»

Організація ТОВ «ДІЕСА» зареєстрована 10.06.2009 за юридичною адресою Україна, місто Київ, вулиця Велика Васильківська. Керівником організації є Вітинська Віра Володимирівна. Розмір статутного капіталу складає 70 000,00 грн. На момент останнього оновлення даних 29.12.2023 р. стан організації - Не перебуває в процесі припинення.

Код ЄДРПОУ 36483471

Дата реєстрації 10.06.2009 р.

Уповноважені особи Вітинська Віра Володимирівна

Розмір статутного капіталу 70 000,00 грн.

Види діяльності

Основний:

47.43 Роздрібна торгівля в спеціалізованих магазинах електронною апаратурою побутового призначення для приймання, записування, відтворення звуку й зображення.

Інші:

- 46.19 Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту;
- 46.43 Оптова торгівля побутовими електротоварами й електронною апаратурою побутового призначення для приймання, записування, відтворення звуку й зображення;
- 46.52 Оптова торгівля електронним і телекомунікаційним устаткуванням, деталями до нього.

ТОВ «ДІЕСА» користується послугами обмеженого кола постачальників, що забезпечують дотримання стандартів якості товарів, що

поставляються. Зручне розташування, наявність автопарку дозволяють здійснювати оперативну доставку і продаж товарів.

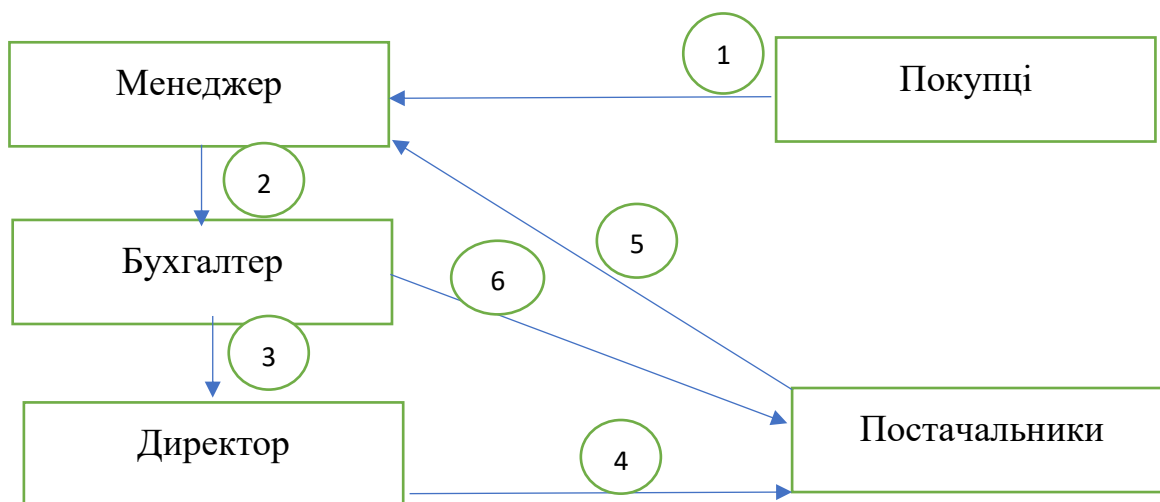
Керівництво поточною діяльністю ТОВ «ДІЕСА» здійснює Генеральний директор, який діє на підставі Статуту. Він входить до складу Адміністрації. Також туди входить Заступник генерального директора з основної та економічної діяльності. Бухгалтерія складається з Головного бухгалтера. Головний бухгалтер відповідає за правильне ведення бухгалтерського і податкового обліку відповідно до чинного законодавства. В відділі збуту працює 15 осіб.

ТОВ «ДІЕСА» застосовують форми журналів та інших облікових реєстрів, розроблені фахівцями підприємства в минулому році й адаптовані бухгалтерією до нової системи обліку. Для повної та реальної картини господарських операцій ТОВ «ДІЕСА» та їх результатів дозволити головному бухгалтерові своїм розпорядженням затверджувати додаткову систему субрахунків і реєстрів аналітичного обліку.

2.2 Організація обліку розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА»

При здійсненні операцій, створенні, прийому та передачі первинних документів розрахунків з постачальниками беруть участь багато працівників, тому можливі пропуск або втрата інформації, невірне або несвоєчасне їх складання. Це обумовлює створення раціональної системи документування обліку розрахунків з постачальниками, ефективної системи дій посадових осіб під час руху документів, правильно побудованої облікової політики.

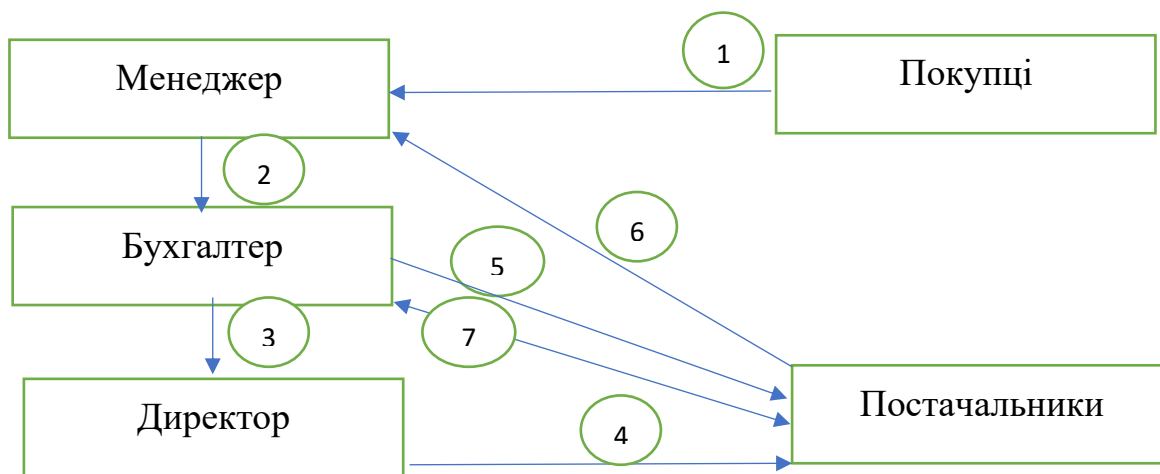
Для організації обліку розрахунків з постачальниками на підприємстві формують відповідні схеми, які наочно дозволяють побачити процес закупівлі за посадами осіб та первинними документами (рисунок 2.1-2.2), оперограми, графіки документообігу.

- 1 – Покупці роблять замовлення на товар
- 2 – Менеджер формує замовлення у бухгалтерію на закупівлю товару
- 3 – Бухгалтерія готує документи на закупку товару
- 4 – Директор укладає договір з постачальниками
- 5 – Постачальники відвантажують товар та надають накладну і податкову накладу
- 6 – Бухгалтерія перераховує грошові кошти та сума відображається у виписки банку

Рисунок 2.1 – Схема організації процесу закупки товару у постачальників з наступною оплатою

Джерело: складено автором

- 1 – Покупці роблять замовлення на товар
- 2 – Менеджер формує замовлення у бухгалтерію на закупівлю товару
- 3 – Бухгалтерія готує документи на закупку товару
- 4 – Директор укладає договір з постачальниками
- 5 – Бухгалтерія перераховує попередню оплату, сума відображається у виписки банку
- 6 – Постачальники відвантажують товар та надають накладну і податкову накладу
- 7 – Відбувається звірка даних підприємств та даних постачальника та проводиться залік заборгованості

Рисунок 2.2 – Схема організації процесу закупки товару у постачальників з попередньою оплатою

Джерело: складено автором

Розроблена схема (рисунок 2.1) організації процесу закупівлі допомагає здійснювати ефективний контроль за розрахунками з постачальниками на усіх етапах та оперативно побачити помилки.

Документопотоком є сукупність операцій передачі з одного робочого місця на інше даних, зафіксованих на кількох носіях облікової інформації. Формування раціонального документообігу залежить від організаційної структури підприємства, форми організації обліку, документопотоку, кількість залучених для обліку та контролю посадових осіб, форм первинних документів, технічних можливостей комп'ютерної техніки та програм, у яких здійснюються операції розрахунків з постачальниками.

Документообігом є раціонально організована система створення, перевірки, обробки та здачі в архів первинних документів, що відображаються у побудованих графіках документообігу. Для організації документування обліку розрахунків з постачальниками необхідно скласти перелік господарських операцій, чітко уявляти організаційну структуру, кількість залучених для обліку та контролю посадових осіб. Графік документообігу накладної наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Графік документообігу накладної

Назва документів	Складання, одержання та передавання документів		Оперативна робота з документами		Надходження документів до бухгалтерії			
	Відповідальний	Термін передавання на обробку	Приймає документи	Операції з документами	Кому і коли передають	Час приймання	Обробка і узагальнення показників	Кому і коли передають
Накладна	Менеджер, який отримаю від постачальника	У день одержання	Відділ постачання	Контроль поставок	Матеріальний відділ бухгалтерії щоденно 14-16 год.	Щоденно до 16 год	Перевірка документу, звірка з рахунком на оплату	Комірнику на склад в день отримання

Джерело: складено за даними обліку підприємства

Зведений графік документообігу накладної наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Зведений графік документообігу накладної

Найменування документу		Накладна
Створення документу	Кількість примірників	2
	Відповідальність за виписку	Менеджер
	Відповідальність за оформлення	Менеджер
	відповідальність за виконання	Менеджер
	Строк виконання	В момент приймання
Перевірка документів	Відповідальний за перевірку	Бухгалтер
	Хто надає	Бухгалтер
	Порядок надання	Щоденно
	Строк надання	В день отримання
Обробка документів	Хто виконує	Бухгалтерія
	Строк виконання	До кінця дня
Передача до архіву підприємства	Хто виконує	Бухгалтерія
	Строк виконання	По закінченню звітного періоду

Джерело: складено за даними обліку підприємства

Оперограма накладної наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Оперограма накладної

Операція	Постачальник	Експедитор	Відділ постачання	Бухгалтер	Комірник
Складання накладної					
Отримання у постачальника					
Контроль поставок					
Надходження документу до бухгалтерії					
Обробка документа					
Надходження документа на склад					

Джерело: складено за даними обліку підприємства

Графік руху виписки банку наведено у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Графік руху виписки банку

№	Назва документа	Хто подає документ	Термін подання	Порядок подання	Кому подається	Термін перевірки документів
1	Виписка банку	Направляє документ про оплату до банку працівник бухгалтерії	Наступного дня коли оплата була здійснена	Платіжне доручення за допомогою клієнт банку	Бухгалтеру банку	Наступного дня після проведення операції

Джерело: складено за даними обліку підприємства

Зведений графік документообігу прибуткового касового ордеру наведено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Зведений графік документообігу прибуткового касового ордеру

Найменування документа		Виписка банку
Створення документа	Кількість примірників	1
	Відповідальність за виписку	Бухгалтер банку
	Відповідальність за оформлення	Бухгалтер банку
	Відповідальність за виконання	Бухгалтер банку
	Строк виконання	Щоденно, коли є рух коштів
Перевірка документів	Відповідальний за перевірку	Головний бухгалтер
	Хто надає	Бухгалтер
	Порядок надання	Наступного дня банк відправляє підприємству
	Строк надання	Щоденно (до 16 години)
Обробка документів	Хто виконує	Головний бухгалтер
	Строк виконання	Щоденно (до 17 години)
Передача до архіву підприємства	Хто виконує	Головний бухгалтер
	Строк виконання	По закінченню звітного періоду

Джерело: складено за даними обліку підприємства

Оперограма виписки банку наведено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Оперограма виписки банку

Операція	Касир	Головний бухгалтер	Бухгалтер	Бухгалтер-касир
Складання та реєстрація виписки банку				
Передається на перевірку				
Відбувається перевірка та звірка даних				
Виписка банку надходить до підприємства				
Отримує бухгалтер-касир				

Джерело: складено за даними обліку підприємства

Операції з оприбуткування матеріалів від постачальників відображено у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Операції з обліку оприбуткування матеріалів від постачальників

Зміст операцій	За спрощеним планом		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
1 подія – надходження матеріалів			
2 подія – оплата постачальникам			
Оприбутковано матеріали від постачальника	20	68	10 000
Відображено ПДВ	64	68	2 000
Зараховано суму податкового кредиту (zareєстровано ПН в ЄРПН)	64	64	2 000
Здійснено оплату постачальникам за отримані матеріали	68	31	12 000

Джерело: складено за даними обліку підприємства

Операції з оприбуткування матеріалів від постачальників відображено у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Операції з обліку оприбуткування матеріалів від постачальників

Зміст операцій	За спрощеним планом		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
1 подія – оплата постачальникам 2 подія – надходження матеріалів			
Перераховано аванс постачальникам за матеріали	37	31	24 000
Відображено розрахований ПК за правилом першої події до реєстрації ПН	64	64	4 000
Визнаний ПК після того, як ПН була зареєстрована постачальником	64	64	4 000
Оприбутковано матеріали від постачальника	20	68	20 000
Відображено суму ПДВ (податковий кредит) при одержанні товарів згідно з отриманою податковою накладною, якщо підприємство платник ПДВ	64	68	4 000
Залік заборгованості	68	37	24 000

Джерело: складено за даними обліку підприємства

Операції з розрахунків з постачальниками у іноземній валюті відображено у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Операції з обліку розрахунків з постачальниками у іноземній валюті

Зміст операцій	За спрощеним планом		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
Оприбутковано матеріали від постачальника	20	68	5 500
Перераховано ПДВ на імпортовані товари	64	31	1 000
Здійснено оплату постачальникам за отримані матеріали	68	31	5 000
Дохід від операційної курсової різниці	68	74	500

Джерело: складено за даними обліку підприємства

Придбання товарів на умовах 100 % попередньої оплати, що наведено у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Відображення в обліку податкового кредиту

№	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Перша подія			
	Перерахування передоплати і відображення ПДВ:			
	- передоплата постачальнику	371	311	12 000
	Відображений розрахований ПК за правилом першої події до реєстрації ПН	6442	6441	2000
	Визнаний ПК після того, як ПН була зареєстрована постачальником	641/ПДВ	6442	2000
2	Друга подія			
	Надходження товару:			
	- оприбуткування на склад	282	631	10 000
	- Відображена частина вартості товару у сумі ПДВ	6441	631	2000
3	Закриття розрахунків за поставки	631	371	12 000

Джерело: складено за даними обліку підприємства

Відображення операцій придбання товарів на умовах видання авансу в розмірі 50% договірної суми та подальшого отримання товарів у повному обсязі, що наведено у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Відображення в обліку податкового кредиту

№	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Перша подія			
	Перерахування передоплати і відображення ПДВ:			
	- передоплата постачальнику	371	311	6 000
	Відображений розрахований ПК за правилом першої події до реєстрації ПН	6442	6441	1 000
	Визнаний ПК після того, як ПН була зареєстрована постачальником	641/ПДВ	6442	1 000
2	Друга подія			
	Надходження товару:			
	- оприбуткування на склад	282	631	5 000
	- Відображена частина вартості товару у сумі ПДВ	6441	631	1 000
	- донараховано ПДВ на повний обсяг отриманого товару	641/ПДВ	631	1 000
	- доплата 50% постачальнику	631	311	6 000
3	Закриття розрахунків за поставки	631	371	6 000

Джерело: складено за даними обліку підприємства

Відображення операцій придбання товарів на умовах повної передоплати та подальших поставок частинами, що відображено у таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 – Відображення в обліку податкового кредиту

№	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Перша подія			
	Перерахування передоплати та відображення:			
	- передоплата постачальнику	371	311	12 000
	Відображений розрахований ПК за правилом першої події до реєстрації ПН	6442	6441	2 000
	Визнаний ПК після того, як ПН була зареєстрована постачальником	641/ПДВ	6442	2 000
2	Друга подія			
	Надходження товару (50% договірною обсягу)			
	- оприбуткування на склад	282	631	5 000
	Відображена частина вартості товару у сумі ПДВ	6441	631	1 000
3	Закриття розрахунків у частині раніше перерахованого авансу, що відповідає обсягу поставок (включаючи ПДВ), зараховуються в оплату поставок	631	371	6 000

Джерело: складено за даними обліку підприємства

2.3 Аналіз фінансового стану ТОВ «ДІЕСА»

Джерелом аналізу необоротних активів є Баланс (Звіт про фінансовий стан). При цьому в процесі аналізу Балансу також аналізуються дані аналітичного та синтетичного обліку, облікові регістри, примітки до фінансової звітності, в яких інформація є більш розширеною (додаток А, Б).

Ліквідність підприємства відображає його здатність розраховуватися за своїми поточними зобов'язаннями наявними оборотними ресурсами шляхом

швидкого конвертування їх у грошові кошти. Аналіз ліквідності за 2018-2022 рр. наведено у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13 – Аналіз за 2018-2022 рр.

Показник	Норматив	2018	2019	2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт покриття	>1	0,838223	0,568725	0,8419132	3,758592	2,7538963
Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0,6	0,837883	0,567482	0,7129402	3,303544	2,6301107
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>=0,25	0,783378	0,404938	0,0359924	0,002378	0,0430464
Чистий оборотний капітал, тис грн		-3956,8	-16132,8	-3902,5	13918,2	12907,8

Продовження таблиці 2.13

Показник	Абсолютне відхилення			
	2019 р. від 2018 р.	2020 р. від 2019 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
1	8	9	10	11
Коефіцієнт покриття	-0,2695	0,273188	2,916679	-1,0047
Коефіцієнт швидкої ліквідності	-0,2704	0,145459	2,590604	-0,67343
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	-0,37844	-0,36895	-0,03361	0,040668
Чистий оборотний капітал, тис грн	-12176	12230,3	17820,7	-1010,4

Джерело: розраховано автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ДІЕСА»

Аналіз ліквідності за 2018-2022 рр. показав, що у 2018 році коефіцієнт покриття становив 0,838223, що нижче від нормативу. Проте в наступні роки спостерігалася тенденція покращення, і у 2021 році досягнуте значення 3,758592 перевищило норматив. У 2022 році показник зменшився, але

залишався на високому рівні (2,7538963).

Коефіцієнт швидкої ліквідності у 2018 році становив 0,837883, також нижче від нормативу, але підвищився в наступні роки, досягнувши максимуму 3,303544 у 2021 році. У 2022 році показник залишався високим на рівні 2,6301107. Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2018 році був на рівні 0,783378, нижче від нормативу. Він стрімко зменшувався в наступні роки, особливо у 2019 та 2020 роках, але у 2021 році виходив за межі нормативу. У 2022 році показник покращився, досягнувши значення 0,0430464.

Чистий оборотний капітал у 2018 році був від'ємним, що вказує на невідповідність структури активів та зобов'язань. Протягом наступних років показник змінювався, досягнувши позитивного значення в 2021 році (13918,2) і знову зменшившись у 2022 році (12907,8).

Платоспроможність виявляє здатність підприємства розраховуватися за власними поточними зобов'язаннями лише наявними на підприємстві грошовими коштами та їх еквівалентами. Аналіз платоспроможності за 2018-2022 рр. наведено у таблиці 2.14.

Таблиця 2.14 – Аналіз платоспроможності за 2018-2022 рр.

Показник	Норматив	2018	2019	2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	$\geq 0,5$	0,042843	0,008391	-0,012647	-0,17746	-0,268093
Коефіцієнт фінансової стійкості	< 1	22,42441	119,1692	-80,07071	-6,63518	-4,730052
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	$\geq 0,1$	-0,16178	0,431275	-0,158087	2,758592	1,7538963
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$> 0,2$	-3,62776	51,39471	12,658125	-3,48042	-1,998761

Продовження таблиці 2.14

Показник	Абсолютне відхилення			
	2019 р. від 2018 р.	2020 р. від 2019 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
1	8	9	10	11
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	-0,03445	-0,02104	-0,16481	-0,09064
Коефіцієнт фінансової стійкості	96,74476	-199,24	73,43553	1,905132
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	-0,2695	0,273188	2,916679	-1,0047
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-47,7669	64,05284	-16,1385	1,481659

Джерело: розраховано автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ДІЕСА»

Аналіз показав, що коефіцієнт фінансової незалежності у 2018 році складав лише 0,042843, що вказує на те, що лише невелика частина вкладень у підприємство складалася з власного капіталу. У наступні роки цей показник продовжував зменшуватися, а в 2022 році став від'ємним (-0,268093), що означає, що підприємство стало більш залежним від зовнішніх джерел фінансування.

Показник фінансової стійкості у 2020 році підприємства зазнав великого спаду, досягнувши -80,07071. Це свідчить про серйозні труднощі у фінансовій діяльності. У наступних роках відбулася певна корекція, але підприємство залишалося у відносно нестійкому фінансовому стані.

У 2018 році цей коефіцієнт був від'ємним, вказуючи на те, що підприємство мало обмежені власні оборотні засоби для покриття своїх зобов'язань. У наступні роки спостерігалася певна корекція, але показник залишався нижчим від нормативу, що вказує на певні ризики щодо забезпеченості засобами.

Зменшення коефіцієнта маневреності власного капіталу у 2018 та 2019 роках (-3,62776 та -51,39471 відповідно) свідчить про обмежені можливості використання власного капіталу для фінансування. У наступні роки відбулася певна корекція, але підприємство залишалося у відносно обмеженому стані маневреності власного капіталу.

Аналіз ділової активності передбачає визначення результатів діяльності підприємства через застосування комплексної оцінки ефективності використання виробничих і фінансових ресурсів. Аналіз ділової активності за 2018-2022 рр. наведено у таблиці 2.15.

Таблиця 2.15 – Аналіз ділової активності за 2018-2022 рр.

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт оборотності активів	0,03453	0,014168	0,5098923	0,063143	0,0924085
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	120,8493	48,45405	1465,9074	50,37755	89,016529
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,661766	0,120916	1,3894125	0,088892	0,1209576
Строк погашення кредиторської заборгованості, дн	2,978916	7,429719	0,2455817	7,14604	4,0441927
Строк погашення дебіторської заборгованості, дн	543,9991	2977,269	259,10231	4049,86	2976,2501
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	106,2892	16,35766	9,8020617	0,540577	1,3434781
Фондовіддача	0,791992	0,402009	14,176039	1,324007	1,7157421
Коефіцієнт віддачі власного капіталу	0,808838	0,638189	5654,2143	-0,68772	-0,412047

Продовження таблиці 2.15

Показник	Абсолютне відхилення			
	2019 р. від 2018 р.	2020 р. від 2019 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
1	7	8	9	10
Коефіцієнт оборотності активів	-0,02036	0,495725	-0,44675	0,029266
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	-72,3953	1417,453	-1415,53	38,63898
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	-0,54085	1,268496	-1,30052	0,032066
Строк погашення кредиторської заборгованості, дн	4,450803	-7,18414	6,900458	-3,10185
Строк погашення дебіторської заборгованості, дн	2433,27	-2718,17	3790,758	-1073,61
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	-89,9315	-6,5556	-9,26148	0,802901
Фондовіддача	-0,38998	13,77403	-12,852	0,391735
Коефіцієнт віддачі власного капіталу	-0,17065	5653,576	-5654,9	0,27567

Джерело: розраховано автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ДІЕСА»

У 2018 році підприємство мало низький коефіцієнт оборотності активів, що свідчить про неефективне використання активів. У наступні роки відбулася певна поліпшення, але в 2022 році цей показник залишався на рівні 0,0924085, вказуючи на те, що підприємство все ще могло б покращити управління активами.

Високий коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості у 2020 році (1465,9074) вказує на швидке погашення зобов'язань перед кредиторами. У наступні роки показник зменшувався, але залишався на високому рівні.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості підприємства також підвищився у 2020 році (1,3894125), вказуючи на більш ефективне управління заборгованістю від покупців.

Строк погашення кредиторської заборгованості у 2020 році спадав до 0,2455817 днів, вказуючи на швидке погашення зобов'язань. Однак строк погашення дебіторської заборгованості зростав, що може вказувати на труднощі у зборі коштів від покупців.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів підприємства погіршився у 2020 році, але у наступні роки спостерігалася певна корекція.

Фондовіддача показує, що підприємство в 2020 році мало значний приріст в цьому показнику. Проте, у наступних роках показник зменшувався.

Коефіцієнт віддачі власного капіталу виявився вкрай високим у 2020 році (5654,2143), але у наступні роки суттєво зменшувався, навіть стаючи від'ємним у 2022 році. Це може вказувати на проблеми у використанні власного капіталу для досягнення прибутковості.

Рентабельність характеризує міру цієї ефективності, тобто відносний ступінь прибутковості підприємства або продукції, що виробляється. У загальній формі рентабельність розраховують як відношення прибутку до витрат чи застосованих ресурсів (капіталу). Аналіз рентабельності за 2018-2022 рр. наведено у таблиці 2.16.

Таблиця 2.16 – Аналіз рентабельності за 2018-2022 рр.

Показник	Норматив	2018	2019	2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт рентабельності активів		0,03417	0,024555	0,0200391	0,157344	0,1050417
Рентабельність власного капіталу		0,800403	1,10608	222,21429	-1,7137	-0,468377

Продовження таблиці 2.16

1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	> 20%	0,989572	1,733155	0,0393006	2,491864	1,1367097
Коефіцієнт рентабельності реалізації	> 30%	0	0,00000	0,10131	0,00000	0,00000

Продовження таблиці 2.16

Показник	Абсолютне відхилення			
	2019 р. від 2018 р.	2020 р. від 2019 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
1	8	9	10	11
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,00961	-0,00452	0,137305	-0,0523
Рентабельність власного капіталу	0,305677	221,1082	-223,928	1,245318
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,743583	-1,69385	2,452564	-1,35515
Коефіцієнт рентабельності реалізації	0	0,101312	-0,10131	0

Джерело: розраховано автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ДІЕСА»

У 2018 році показник рентабельності активів становив 0,03417, вказуючи на невелику прибутковість від використання активів. У наступні роки відбулися коливання, але загальний тренд залишався позитивним, з високим значенням у 2021 році (0,157344).

Показник рентабельності власного капіталу у 2020 році сягнув неймовірно високого значення (222,21429), але у наступні роки відбулися суттєві зміни, з рентабельністю стаючи від'ємною у 2022 році (-0,468377). Це може свідчити про проблеми у використанні власного капіталу для досягнення прибутковості.

Показник рентабельності власного капіталу у 2019 році перевищив норматив, досягнувши 1,733155. У наступні роки спостерігалось коливання, але підприємство продовжувало отримувати прибутковість від свого власного капіталу.

У 2020 році підприємство показало значущий коефіцієнт рентабельності реалізації (0,10131), але в наступних роках цей показник став нульовим. Це може бути наслідком змін у вартості вироблених товарів чи зниженням прибутковості від реалізації.

Таким чином, у ТОВ «ДІССА» основним видом діяльності є роздрібна торгівля в спеціалізованих магазинах електронною апаратурою побутового призначення для приймання, записування, відтворювання звуку й зображення. Інші види діяльності: діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту; оптова торгівля побутовими електротоварами й електронною апаратурою побутового призначення для приймання, записування, відтворювання звуку й зображення; оптова торгівля електронним і телекомунікаційним устаткуванням, деталями до нього.

Документопотоком є сукупність операцій передачі з одного робочого місця на інше даних, зафіксованих на кількох носіях облікової інформації. Формування раціонального документообігу залежить від організаційної структури підприємства, форми організації обліку, документопотоку, кількість залучених для обліку та контролю посадових осіб, форм первинних документів, технічних можливостей комп'ютерної техніки та програм, у яких здійснюються операції розрахунків з постачальниками. Документообігом є раціонально організована система створення, перевірки, обробки та здачі в архів первинних документів, що відображаються у побудованих графіках документообігу. Для організації документування обліку розрахунків з постачальниками необхідно скласти перелік господарських операцій, чітко уявляти організаційну структуру, кількість залучених для обліку та контролю посадових осіб.

У 2018 році показник рентабельності активів становив 0,03417, вказуючи на невелику прибутковість від використання активів. У наступні роки відбулися коливання, але загальний тренд залишався позитивним, з високим значенням у 2021 році (0,157344). Показник рентабельності власного капіталу у 2020 році сягнув неймовірно високого значення (222,21429), але у наступні роки відбулися суттєві зміни, з рентабельністю стаючи від'ємною у 2022 році (-0,468377). Це може свідчити про проблеми у використанні власного капіталу для досягнення прибутковості. Показник рентабельності власного капіталу у 2019 році перевищив норматив, досягнувши 1,733155. У наступні роки спостерігалось коливання, але підприємство продовжувало отримувати прибутковість від свого власного капіталу. У 2020 році підприємство показало значущий коефіцієнт рентабельності реалізації (0,10131), але в наступних роках цей показник став нульовим. Це може бути наслідком змін у вартості вироблених товарів чи зниженням прибутковості від реалізації.

3 ПРОПОЗИЦІЯ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ДІЄСА»

3.1 Контроль розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЄСА»

У сучасному світі постачальники відіграють велику роль, так як від злагодженої роботи з контрагентами залежить ритмічність роботи підприємства. Якщо розглядати в цілому кредиторську заборгованість, то найбільша питома вага припадає саме на розрахунки з постачальниками. Важливе завдання для організації безперебійної роботи підприємства є встановлення чітких правил роботи з контрагентами, які доречно зазначати у договорі. Від цього буде залежити правильність організації та ведення обліку, а також ефективність проведення внутрішнього та зовнішнього контролю.

Метою внутрішнього та зовнішнього розрахунків з постачальниками є перевірка законності здійснення розрахунків, правильності оформлення первинних документів з постачальниками і відображення їх в обліку.

Завдання проведення внутрішнього та зовнішнього контролю розрахунків з постачальниками, а саме перевірити: проведення інвентаризації, правильність оформлення оприбуткування активів від постачальників та їм оплати, наявність претензій постачальникам по поставкам та їх погашення, правильність віднесення заборгованості на рахунки обліку та повноти розрахунків з ними.

Анкету внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками подано в таблиці 3.1. У програмі внутрішнього та зовнішнього контролю розрахунків з постачальниками відображає основні процедури для вирішення основних завдань перевірки.

Таблиця 3.1 – Анкета внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	2	3	4	5	6
1	Який документ регулює відношення з постачальниками: - договір; - усна домовленість?				
2	Якими первинними документами оформлюється надходження матеріалів від постачальників: - накладна; - товарно-транспортна накладна?				
3	Якими первинними документами оформлюється надходження матеріалів від постачальників: - платіжним дорученням; - видатковим касовим ордером?				
4	Чи проводиться звірка розрахунків з постачальниками?				
5	Чи використовуються довіреності для отримання активів від постачальників?				
6	Чи були виявлені нестачі при доставці активів від постачальників?				
7	Якою кореспонденцією рахунків відображається надходження матеріалів від постачальників: - Дт 201 Кт 631; - Дт 20 Кт 68; - Дт 20 Кт 37.				
8	Якою кореспонденцією рахунків відображається оплата з поточного рахунку постачальникам: - Дт 631 Кт 311; - Дт 68 Кт 31; - Дт 37 Кт 30.				
9	Як працює підприємство з постачальниками: - за попередньою оплатою; - оплата після отримання активів.				

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [61]

Одержавши в процесі попереднього планування дані про підприємство, контролер приступає до розробки загального плану внутрішнього та зовнішнього контролю розрахунків з постачальниками (табл. 3.2). План внутрішнього та зовнішнього контролю складається з переліку робіт на основних етапах перевірки і строків їх виконання із зазначенням джерел

інформації.

Таблиця 3.2 – Загальний план проведення внутрішнього та зовнішнього контролю розрахунків з постачальниками

Етап перевірки	Процедури контролю	Докази для перевірки	Період проведення	Виконавці
1	2	3	4	5
Попередній	Знайомство з бізнесом клієнта, планування проведення контролю розрахунків з постачальниками	Установчі документи, наказ про облікову політику	25-31.03.2023	Ладуха Д.М.
Фактичний	Проведення інвентаризації розрахунків з постачальниками	Акт звірки даних постачальників з даними підприємства по залишкам заборгованості	01-05.04.2023	Ладуха Д.М.
Основний	Перевірити правильність оформлення оприбуткування активів від постачальників	Накладна, товарно-транспортна накладна, картка складського обліку матеріалів, відомість обліку залишків матеріалів на складі, доручення	10-15.04.2023	Ладуха Д.М.
	Перевірити правильність оформлення оплати постачальникам	Платіжні доручення, видатковий касовий ордер	16-20.04.2023	Ладуха Д.М.
	Перевірити наявність претензій постачальникам по поставкам	Акт оприбуткування матеріалів, виставлені претензії постачальника, договори	21-25.04.2023	Ладуха Д.М.
	Перевірити погашення претензій постачальниками по договорам	Платіжні доручення, видатковий касовий ордер, накладні	26-30.04.2023	Ладуха Д.М.
	Перевірка правильності віднесення заборгованості постачальників на рахунки обліку	Журнал 3, Відомості 3	01-05.05.2023	Ладуха Д.М.
	Перевірка повноти розрахунків з постачальниками	Договори, накладні, платіжні доручення	06-10.05.2023	Ладуха Д.М.
Заключний	Складання звіту за результатами внутрішнього контролю	Вивчення робочих документів внутрішнього контролю	11-15.05.2023	Ладуха Д.М.

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [61]

Програму внутрішнього та зовнішнього контролю розрахунків з постачальниками наведено в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Програма внутрішнього та зовнішнього контролю розрахунків з постачальниками

№	Мета контролю	Перелік процедур контролю	Метод перевірки	Код робочого документа	Період проведення	Виконавець
1	Звірка даних постачальників з даними підприємства по залишкам заборгованості	Проведення інвентаризації розрахунків з постачальниками	Документальна перевірка	РП-1	01-05.04.2023	Ладуха Д.М.
2	Впевнитись у правильності оформлення первинних документів на оприбуткування активів від постачальників	Перевірити правильність оформлення оприбуткування активів від постачальників	Документальна перевірка	РП-2	10-15.04.2023	Ладуха Д.М.
3	Впевнитись у правильності оформлення первинних документів на оплату постачальникам	Перевірити правильність оформлення оплати постачальникам	Документальна перевірка	РП-3	16-20.04.2023	Ладуха Д.М.
4	Дослідити виникнення претензій постачальникам по поставкам	Перевірити наявність претензій постачальникам по поставкам	Документальна перевірка	РП-4	21-25.04.2023	Ладуха Д.М.
5	Дослідити погашення претензій постачальниками по договорам	Перевірити погашення претензій постачальниками по договорам	Документальна перевірка	РП-5	26-30.04.2023	Ладуха Д.М.
6	Дослідити правильність віднесення заборгованості постачальників на рахунки обліку	Перевірка правильності віднесення заборгованості постачальників на рахунки обліку	Документальна перевірка	РП-6	01-05.05.2023	Ладуха Д.М.
7	Дослідити повноту розрахунків з постачальниками	Перевірка повноти розрахунків з постачальниками	Документальна перевірка	РП-7	06-10.05.2023	Ладуха Д.М.

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [61]

Для вирішення поставлених завдань внутрішнього та зовнішнього контролю розрахунків з постачальниками пропонуємо робочі документи внутрішнього та зовнішнього контролю (таблиці 3.4-3.10), які стануть обґрунтованими доказами якісного проведення перевірки.

Таблиця 3.4 – Проведення інвентаризації розрахунків з постачальниками

Підприємство	Договір №, дата	Залишок за даними підприємства	Залишок за даними постачальника	Відхилення
ТОВ «Кіпа»	153, 15.04.2021	15000	13000	-2000

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [61]

Висновки: при інвентаризації розрахунків з постачальниками встановлено, що не відповідає по ТОВ «Кіпа» дані підприємства з даними постачальниками на суму 2000 грн. Рекомендовано відкоригувати в обліку, регулярно проводити зв'язку з контрагентами.

Таблиця 3.5 – Перевірити правильність оформлення оприбуткування активів від постачальників

Документ на постачання							
Найменування	Наявність номеру	Наявність дати	Наявність кількості	Наявність суми без ПДВ	Наявність суми з ПДВ	Наявність підпису	Наявність печатки
Наклад на	38	15.02.2022	10	500	600	-	-

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [61]

Висновки: при перевірці правильності оформлення оприбуткування активів від постачальників встановлено, що у накладній № 38 від 15.02.2022 року не має підписів та печатки. Рекомендовано виправити у формі до заповнити реквізити документа, провести роз'яснювальну роботу з працівниками бухгалтерії, регулярно проводити перевірку правильності заповнення.

Таблиця 3.6 – Перевірити правильність оформлення оплати постачальникам

Документ на оплату							
Найменування	Наявність номеру	Наявність дати	Наявність призначення	Наявність суми	Наявність підпису	Наявність печатки	Примітки
Платіжне доручення	125	10.04.2022	-	+	+	+	

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [61]

Висновки: при перевірці правильності оформлення оплати постачальникам встановлено, що у платіжному дорученні № 125 від 10.04.2022 року не вказано призначення оплати. Рекомендовано звернути увагу на правильність заповнення платіжного доручення.

Таблиця 3.7 – Перевірити наявність претензій постачальникам по поставкам

Підприємство	Договір		За документами очікували отримати від постачальників		Фактично отримано від постачальників		Відхилення (нестача)	
	№	дата	Кіл-сть	Сума	Кіл-сть	Сума	Кіл-сть	Сума
ТОВ «Надія»	52	04.05.2022	50	50000	40	40000	-10	-10000

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [61]

Висновки: при перевірці наявності претензій постачальникам по поставкам встановлено, що ТОВ «Надія» за договором № 52 від 04.05.2022 року нестача склала 10 одиниць на суму 10000 грн. Рекомендовано відслідковувати вчасність виставлення претензій та своєчасно подавати до суду, якщо підприємство заперече виставлену вимогу.

Таблиця 3.8 – Перевірити погашення претензій постачальниками по договорам

Підприємство	Договір		Виставлена претензія		Погашена претензія		Відхилення	
	№	дата	Кіл-сть	Сума	Кіл-сть	Сума	Кіл-сть	Сума
ТОВ «Надія»	52	04.05.2022	10	10000	5	5000	-5	-5000

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [61]

Висновки: при перевірці погашення претензій постачальниками по договорам встановлено, що ТОВ «Надія» за договором № 52 від 04.05.2022

року не до поставила ще за претензією 5 одиниць на суму 5000 грн. Рекомендовано відслідковувати вчасність погашення претензій та своєчасно подавати до суду, якщо підприємство затягує погашення претензій.

Таблиця 3.9 – Перевірка правильності віднесення заборгованості постачальників на рахунки обліку

Найменування постачальника	Договір	Сума заборгованості	Субрахунки	Термін погашення	Примітки
ТОВ «Таран»	131	30000	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	05.09.2022	
ТОВ «Країна»	234	80000	632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»	25.10.2022	

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [61]

Висновки: при перевірці правильності віднесення заборгованості постачальників на рахунки обліку встановлено, що є помилки в обліку у рознесені вітчизняних та іноземних постачальників. Рекомендовано переглянути відображення в обліку віднесення до рахунків вітчизняних та іноземних постачальників.

Таблиця 3.10 – Перевірка повноти розрахунків з постачальниками

Найменування постачальника	Договір	За даними підприємства, грн		За даними контролю, грн		Відхилення, грн	
		Попередня оплата	Отримання матеріалів	Попередня оплата	Отримання матеріалів	Попередня оплата	Отримання матеріалів
ТОВ «Роял»	87, 03.03.2022	5000	3000	3000	5000	-2000	+2000

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [61]

Висновки: при перевірці повноти розрахунків з постачальниками встановлено, що ТОВ «Роял» № 87 від 03.03.2022р. невірно відображено в обліку попередньої оплати та надходження матеріалів із-за невірної кореспонденції рахунків. Рекомендовано переглянути правильність відображення в обліку попередньої оплати та надходження матеріалів та відкоригувати дані.

Звіт за результатами перевірки розрахунків з постачальниками
м. Запоріжжя 15 травня 2023 року
Контролером Ладуха Дмитро Миколайович проведена перевірка
розрахунків з постачальниками: за 2022 рік на ТОВ «ДІЕСА».

Директор: Вітинська Віра Володимирівна
Адреса: Україна, 03150, місто Київ, вулиця Велика
Васильківська, будинок 45

Підставою для проведення контролю є наказ № 35 від 15.03.2023 року.

Особа відповідальна за фінансовий стан:

Директор Вітинська Віра Володимирівна

Особа відповідальна за стан бухгалтерського обліку:

Гол. бухгалтер Вітинська Віра Володимирівна

Контроль проводився за участю матеріально-відповідальної особи:

Початок контролю: 15 березня 2023 року.

Контроль закінчений: 15 травня 2023 року.

Документами наданими для перевірки Договори, Акт звірки даних
постачальників з даними підприємства по залишкам заборгованості,
Накладна, товарно-транспортна накладна, картка складського обліку
матеріалів, відомість обліку залишків матеріалів на складі, доручення,
Платіжні доручення, видатковий касовий ордер, Журнал 3, Відомості 3.

Питання, винесені на перевірку:

- 1.Проведення інвентаризації розрахунків з постачальниками.
- 2.Перевірити правильність оформлення оприбуткування активів від
постачальників.
- 3.Перевірити правильність оформлення оплати постачальникам.
- 4.Перевірити наявність претензій постачальникам по поставкам.
- 5.Перевірити погашення претензій постачальниками по договорам.
- 6.Перевірка правильності віднесення заборгованості постачальників на
рахунки обліку.
- 7.Перевірка повноти розрахунків з постачальниками.

Порушення, виявлені під час контролю:

При інвентаризації розрахунків з постачальниками встановлено, що не відповідає по ТОВ «Кіпа» дані підприємства з даними постачальниками на суму 2000 грн.

При перевірці правильності оформлення оприбуткування активів від постачальників встановлено, що у накладній № 38 від 15.02.2022 року не має підписів та печатки.

3. При перевірці правильності оформлення оплати постачальникам встановлено, що у платіжному дорученні № 125 від 10.04.2022 року не вказано призначення оплати.

4. При перевірці наявності претензій постачальникам по поставкам встановлено, що ТОВ «Надія» за договором № 52 від 04.05.2022 року нестача склала 10 одиниць на суму 10000 грн.

5. При перевірці погашення претензій постачальниками по договорам встановлено, що ТОВ «Надія» за договором № 52 від 04.05.2022 року не поставила ще за претензією 5 одиниць на суму 5000 грн.

6. При перевірці правильності віднесення заборгованості постачальників на рахунки обліку встановлено, що є помилки в обліку у рознесені вітчизняних та іноземних постачальників.

7. При перевірці повноти розрахунків з постачальниками встановлено, що ТОВ «Роял» № 87 від 03.03.2022р. невірно відображено в обліку попередньої оплати та надходження матеріалів із-за невірної кореспонденції рахунків.

Рекомендації до виправлення:

1. Рекомендовано відкоригувати в обліку, регулярно проводити звірку з контрагентами.

2. Рекомендовано виправити у формі до заповнити реквізити документа, провести роз'яснювальну роботу з працівниками бухгалтерії, регулярно проводити перевірку правильності заповнення.

3.Рекомендовано звернути увагу на правильність заповнення платіжного доручення.

4.Рекомендовано відслідковувати вчасність виставлення претензій та своєчасно подавати до суду, якщо підприємство заперечує виставлену вимогу.

5.Рекомендовано відслідковувати вчасність погашення претензій та своєчасно подавати до суду, якщо підприємство затягує погашення претензій.

6.Рекомендовано переглянути відображення в обліку віднесення до рахунків вітчизняних та іноземних постачальників.

7.Рекомендовано переглянути правильність відображення в обліку попередньої оплати та надходження матеріалів та відкоригувати дані.

Висновки за результатами перевірки: порушено НП(С)БО 11 «Зобов'язання», план рахунків бухгалтерського обліку, Податковий кодекс України.

Отже, була використана методика контролю розрахунків з постачальниками, яка на відміну від існуючих включає: анкету, загальний план, програму, робочі документи, а саме: проведення інвентаризації, правильність оформлення оприбуткування активів від постачальників та їм оплати, наявність претензій постачальникам по поставкам та їх погашення, правильність віднесення заборгованості на рахунки обліку та повноти розрахунків з ними. Це дало змогу охопити всі аспекти обліку розрахунків з постачальниками, дослідити законність здійснення розрахунків, правильність оформлення первинних документів з постачальниками і відображення їх в обліку. Це дозволило при проведенні внутрішнього контролю вчасно виявити порушення та зменшити помилки при зовнішньому контролі, що в свою чергу підвищить ефективність їх роботи.

3.2 Шляхи щодо удосконалення організації обліку розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА»

Із-за відсутності встановлених форм документування обліку та облікових реєстрів з організації обліку розрахунків з постачальниками ускладнюється ведення обліку та заповнення звітності. Для удосконалення організації обліку розрахунків з постачальниками на малому підприємстві запропоновані наступні Відомості: відображення у наказі про облікову політику НП(С)БО, дебіторської заборгованості постачальників по попередній оплаті, кредиторської заборгованості постачальників по після оплаті (таблиці 3.11-3.13), а також розроблена оперограма довіреності (таблиця 3.14) та складено робочий план рахунків розрахунків з постачальниками за спрощеним планом рахунків (таблиця 3.15).

Таблиця 3.11 – Відомість відображення у наказі про облікову політику НП(С)БО

Постачальник	НП(С)БО 11 «Зобов'язання»	НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»	Наказ про облікову політику	Примітки
Кредиторська заборгованість				
Дебіторська заборгованість				

Джерело: складено автором

Таблиця 3.12 – Відомість дебіторської заборгованості постачальників по попередній оплаті

Період	Постачальник	Найменування товарів	Договір	Дата поставк и	Сума поставк и	Дебіторська заборгованість по попередній оплаті

Джерело: складено автором

Таблиця 3.13 – Відомість кредиторської заборгованості постачальників по після оплаті

Період	Постачальники	Найменування товарів	Договір	Дата оплати	Сума оплати	Кредиторська заборгованість по наступній оплаті

Джерело: складено автором

Таблиця 3.14 – Оперограма довіреності

Послідовність дій	Керівник	Головний бухгалтер	Довірена особа, яка отримує товар	Постачальник
Виписка довіреності		+		
Підпис довіреності	+	+		
Реєстрація довіреності в журналі		+		
Передача довіреності особі, яка буде отримувати товар на складі у постачальника			+	
Отримання зі складу товару				+

Джерело: складено автором

Таблиця 3.15 – Робочий план рахунків розрахунків з постачальниками за спрощеним планом рахунків

Рахунок	Субрахунок першого порядку	Субрахунок другого порядку
68 «Розрахунки за іншими операціями»	681 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	6811 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками та підрядниками з реалізацією за наступною оплатою»
		6812 «Розрахунки з іноземними постачальниками та підрядниками з реалізацією за наступною оплатою»
37 «Розрахунки з різними дебіторами»	371 «Розрахунки за виданими авансами»	3711 «Розрахунки за виданими авансами вітчизняним постачальникам та підрядникам»
		3712 «Розрахунки за виданими авансами іноземним постачальникам та підрядникам»

Джерело: складено автором

Отже, для удосконалення організації обліку розрахунків з постачальниками на малому підприємстві запропоновані наступні Відомості: відображення у наказі про облікову політику НП(С)БО, дебіторської заборгованості постачальників по попередній оплаті, кредиторської

заборгованості постачальників по після оплаті, а також розроблена оперограма довіреності та складено робочий план рахунків розрахунків з постачальниками за спрощеним планом рахунків. Це допоможе організувати правильне ведення обліку, зменшить помилки в веденні обліку, підвищить ефективність економічної безпеки підприємства.

3.3 Шляхи щодо удосконалення контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві ТОВ «ДІЕСА»

У воєнний час може бути перебої з постачанням товарів, оскільки на шляху доставки виникають перешкоди, пов'язані з транспортуванням вантажу у комендантський час, під час тривоги, ракетних обстрілів міст та підприємств. На даний час важливим залишається безпека товару, водіїв, експедиторів та транспортних засобів, тому підприємства обов'язково страхують вантаж. В таких умовах треба приділяти увагу веденню обліку та контролю розрахунків з постачальниками. Це обумовлює актуальність обраної теми.

Метою контролю розрахунків з постачальниками є перевірка правильності заповнення первинних документів розрахунків з постачальниками, відображення їх в обліку та звітності.

Завдання контролю розрахунків з постачальниками, а саме перевірити: наявність та правильність заповнення довіреностей, відповідність наказу про облікову політику НП(С)БО, правильність визначення розміру дебіторської заборгованості постачальників по попередній оплаті та визначення розміру кредиторської заборгованості постачальників по після оплаті.

Анкету внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками подано в таблиці 3.16. У програмі контролю розрахунків з постачальниками відображає основні процедури для вирішення основних завдань перевірки.

Таблиця 3.16 – Тест внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	2	3	4	5	6
1	Який план рахунків використовується на підприємстві: - спрощений; - загальний?				
2	Якою кореспонденцією рахунків відображається надходження товарів від постачальників: Дт 28 Кт 68; Дт 201 Кт 631; Дт 26 Кт 63; Дт 28 Кт 37?				
3	Якою кореспонденцією рахунків відображається перерахування оплати постачальникам при умові після оплати: Дт 68 Кт 31; Дт 631 Кт 311; Дт 37 Кт 31; Дт 371 Кт 311?				
4	Якою кореспонденцією рахунків відображається перерахування оплати постачальникам при умові попередньої оплати: Дт 37 Кт 31; Дт 371 Кт 311; Дт 68 Кт 31; Дт 631 Кт 311?				
5	Чи прописано в наказі про облікову політику розрахунки з постачальниками?				
6	Якими первинними документами оформлюється надходження товарів від постачальників: - накладна; - рахунок; - товарно-транспортна накладна; - акт приймання?				
7	Якими первинними документами оформлюється оплата постачальникам: - платіжним дорученням; - рахунок; - видатковим касовим ордером; - виписка банку?				
8	Чи складається акти звірки по розрахункам з постачальниками?				

Джерело: складено автором

Одержавши в процесі попереднього планування дані про підприємство, контролер приступає до розробки загального плану контролю розрахунків з постачальниками (табл. 3.17). План контролю складається з переліку робіт на основних етапах перевірки і строків їх виконання із зазначенням джерел інформації.

Таблиця 3.17 – Загальний план контролю розрахунків з постачальниками

Етапи контролю	Процедури контролю	Докази для контролю	Період проведення	Виконавці
1	2	3	4	5
Попередній	Знайомство з бізнесом клієнта, постачальниками, товаром та обліковою політикою	Установчі документи, наказ про облікову політику, перелік постачальників та номенклатура товару		
Основний	Перевірка наявності та правильності заповнення довіреностей	Довіреності		
	Перевірка відповідності наказу про облікову політику НП(С)БО	Наказ про облікову політику		
	Перевірка правильності визначення розміру дебіторської заборгованості постачальників по попередній оплаті	Виписка банку, рахунки		
	Перевірка правильності визначення розміру кредиторської заборгованості постачальників по після оплаті	Накладні, податкові накладні, товарно-транспортні накладні		
Заключний	Складання звіту за результатами контролю	Вивчення робочих документів контролера		

Джерело: складено автором

Програму контролю розрахунків з постачальниками наведено в таблиці 3.18.

Таблиця 3.18 – Програма контролю розрахунків з постачальниками

№	Мета контролю	Перелік процедур контролю	Метод контролю	Код робочого документа	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	Впевнитись у наявності та правильності заповнення довіреностей	Перевірка наявності та правильності заповнення довіреностей	Документальна перевірка	ПОС-1			
2	Впевнитись у відповідності наказу про облікову політику НП(С)БО	Перевірка відповідності наказу про облікову політику НП(С)БО	Документальна перевірка	ПОС-2			
3	Впевнитись у правильності визначення розміру дебіторської заборгованості постачальників по попередній оплаті	Перевірка правильності визначення розміру дебіторської заборгованості постачальників по попередній оплаті	Документальна перевірка	ПОС-3			
4	Впевнитись у правильності визначення розміру кредиторської заборгованості постачальників по після оплаті	Перевірка правильності визначення розміру кредиторської заборгованості постачальників по після оплаті	Документальна перевірка	ПОС-4			

Джерело: складено автором

Для вирішення поставлених завдань контролю розрахунків з постачальниками пропонуємо робочі документи контролю (таблиці 4-10), які стануть обґрунтованими доказами якісного проведення перевірки.

Таблиця 3.19 – Перевірка наявності та правильності заповнення довіреностей

ПІБ	Серія, номер	Дата видачі	Серія, номер паспорта	Найменування цінностей	Одинця виміру	Кількість	Підписи	Печатка

Джерело: складено автором

Таблиця 3.20 – Перевірка відповідності наказу про облікову політику НП(С)БО

Постачальник	НП(С)БО 11 «Зобов'язання»	НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»	Наказ про облікову політику	Примітки
Кредиторська заборгованість				
Дебіторська заборгованість				

Джерело: складено автором

Таблиця 3.21 – Перевірка правильності визначення розміру дебіторської заборгованості постачальників по попередній оплаті

Період	Постачальники	Дебіторська заборгованість по попередній оплаті	Договір	Дата поставки	Сума поставки	Відхилення

Джерело: складено автором

Таблиця 3.22 – Перевірка правильності визначення розміру кредиторської заборгованості постачальників по після оплаті

Період	Постачальники	Кредиторська заборгованість по наступній оплаті	Договір	Дата оплати	Сума оплати	Відхилення

Джерело: складено автором

Отже, удосконалено контроль розрахунків з постачальниками, яка на відміну від існуючих включає: анкету, загальний план, програму, робочі документи, а саме: наявність та правильність заповнення довіреностей,

відповідність наказу про облікову політику НП(С)БО, правильність визначення розміру дебіторської заборгованості постачальників по попередній оплаті та визначення розміру кредиторської заборгованості постачальників по після оплаті. Запропонована методика проведення контролю надасть змогу охопити всі аспекти заповнення первинних документів розрахунків з постачальниками, відображення їх в обліку та звітності. Це дозволить при проведенні контролю вчасно виявити порушення та зменшити помилки, що підвищить ефективність.

Таким чином, у роботі була використана методика контролю розрахунків з постачальниками, яка на відміну від існуючих включає: анкету, загальний план, програму, робочі документи, а саме: проведення інвентаризації, правильність оформлення оприбуткування активів від постачальників та їм оплати, наявність претензій постачальникам по поставкам та їх погашення, правильність віднесення заборгованості на рахунки обліку та повноти розрахунків з ними. Це дало змогу охопити всі аспекти обліку розрахунків з постачальниками, дослідити законність здійснення розрахунків, правильність оформлення первинних документів з постачальниками і відображення їх в обліку. Це дозволило при проведенні внутрішнього контролю вчасно виявити порушення та зменшити помилки при зовнішньому контролі, що в свою чергу підвищить ефективність їх роботи.

Для удосконалення організації обліку розрахунків з постачальниками на малому підприємстві запропоновані наступні Відомості: відображення у наказі про облікову політику НП(С)БО, дебіторської заборгованості постачальників по попередній оплаті, кредиторської заборгованості постачальників по після оплаті, а також розроблена оперограма довіреності та складено робочий план рахунків розрахунків з постачальниками за спрощеним планом рахунків. Це допоможе організувати правильне ведення обліку, зменшить помилки в веденні обліку, підвищить ефективність економічної безпеки підприємства.

Удосконалено контроль розрахунків з постачальниками, яка на відміну від існуючих включає: анкету, загальний план, програму, робочі документи, а саме: наявність та правильність заповнення довіреностей, відповідність наказу про облікову політику НП(С)БО, правильність визначення розміру дебіторської

заборгованості постачальників по попередній оплаті та визначення розміру кредиторської заборгованості постачальників по після оплаті. Запропонована методика проведення контролю надасть змогу охопити всі аспекти заповнення первинних документів розрахунків з постачальниками, відображення їх в обліку та звітності. Це дозволить при проведенні контролю вчасно виявити порушення та зменшити помилки, що підвищить ефективність.

ВИСНОВКИ

Організація бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками – це система методів, способів та заходів, що забезпечують оптимальне функціонування обліку кредиторської заборгованості та подальший його розвиток.

Головними завданнями обліку процесу постачання слід вважати: правильне визначення обсягу необхідних оборотних і необоротних активів; встановлення всіх витрат щодо заготівлі засобів та предметів праці; облік розрахунків із постачальниками. У спрощеному плані рахунків облік ведеться на рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями». Облік та узагальнення інформації про розрахунки з постачальниками та підрядниками, з учасниками, про короткострокові позики, короткострокові векселі видані, поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями і розрахунки за іншими операціями ведеться на рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями».

Етапи контролю достовірності відображення зобов'язань перед постачальниками та підрядниками. На першому етапі контролю достовірності відображення зобов'язань перед постачальниками та підрядниками необхідно правильно виокремити облікові процедури та методичні прийоми, що забезпечують відповідність встановленій на підприємстві обліковій політиці, дотриманню договірних зобов'язань та організації бухгалтерського обліку. На другому етапі важливим є визначення основних елементів контролю операцій із забезпечення якісної оцінки своєчасного здійснення розрахункових операцій з постачальниками та підрядниками підприємства. Контроль процесу постачання розпочинається з оцінки потенційного постачальника та якості сировини, матеріалів, устаткування, інших ресурсів і послуг, що купуються підприємством. На третьому етапі необхідним є забезпечення формування інформаційної бази для здійснення контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками. Четвертий етап перевірка правильності та повноти документального забезпечення оприбуткування товарно-матеріальних цінностей передбачає перевірку повноти, своєчасності та правильності оформлення первинних

документів, товарно-транспортних накладних, рахунків-фактур, накладних на відпуск товарно-матеріальних цінностей, актів, прибуткових ордерів.

ТОВ «ДІЕСА» основним видом діяльності: роздрібна торгівля в спеціалізованих магазинах електронною апаратурою побутового призначення для приймання, записування, відтворювання звуку й зображення. Інші види діяльності: діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту; оптова торгівля побутовими електротоварами й електронною апаратурою побутового призначення для приймання, записування, відтворювання звуку й зображення; оптова торгівля електронним і телекомунікаційним устаткуванням, деталями до нього.

Документопотоком є сукупність операцій передачі з одного робочого місця на інше даних, зафіксованих на кількох носіях облікової інформації. Формування раціонального документообігу залежить від організаційної структури підприємства, форми організації обліку, документопотоку, кількість залучених для обліку та контролю посадових осіб, форм первинних документів, технічних можливостей комп'ютерної техніки та програм, у яких здійснюються операції розрахунків з постачальниками. Документообігом є раціонально організована система створення, перевірки, обробки та здачі в архів первинних документів, що відображаються у побудованих графіках документообігу. Для організації документування обліку розрахунків з постачальниками необхідно скласти перелік господарських операцій, чітко уявляти організаційну структуру, кількість залучених для обліку та контролю посадових осіб.

У 2018 році показник рентабельності активів становив 0,03417, вказуючи на невелику прибутковість від використання активів. У наступні роки відбулися коливання, але загальний тренд залишався позитивним, з високим значенням у 2021 році (0,157344). Показник рентабельності власного капіталу у 2020 році сягнув неймовірно високого значення (222,21429), але у наступні роки відбулися суттєві зміни, з рентабельністю стаючи від'ємною у 2022 році (-0,468377). Це може свідчити про проблеми у використанні власного капіталу для досягнення прибутковості. Показник рентабельності власного капіталу у 2019 році перевищив норматив, досягнувши 1,733155. У наступні роки спостерігалось

коливання, але підприємство продовжувало отримувати прибутковість від свого власного капіталу. У 2020 році підприємство показало значущий коефіцієнт рентабельності реалізації (0,10131), але в наступних роках цей показник став нульовим. Це може бути наслідком змін у вартості вироблених товарів чи зниженням прибутковості від реалізації.

Була використана методика контролю розрахунків з постачальниками, яка на відміну від існуючих включає: анкету, загальний план, програму, робочі документи, а саме: проведення інвентаризації, правильність оформлення оприбуткування активів від постачальників та їм оплати, наявність претензій постачальникам по поставкам та їх погашення, правильність віднесення заборгованості на рахунки обліку та повноти розрахунків з ними. Це дало змогу охопити всі аспекти обліку розрахунків з постачальниками, дослідити законність здійснення розрахунків, правильність оформлення первинних документів з постачальниками і відображення їх в обліку. Це дозволило при проведенні внутрішнього контролю вчасно виявити порушення та зменшити помилки при зовнішньому контролі, що в свою чергу підвищить ефективність їх роботи.

Для удосконалення організації обліку розрахунків з постачальниками на малому підприємстві запропоновані наступні Відомості: відображення у наказі про облікову політику НП(С)БО, дебіторської заборгованості постачальників по попередній оплаті, кредиторської заборгованості постачальників по після оплаті, а також розроблена оперограма довіреності та складено робочий план рахунків розрахунків з постачальниками за спрощеним планом рахунків. Це допоможе організувати правильне ведення обліку, зменшить помилки в веденні обліку, підвищить ефективність економічної безпеки підприємства.

Удосконалено контроль розрахунків з постачальниками, яка на відміну від існуючих включає: анкету, загальний план, програму, робочі документи, а саме: наявність та правильність заповнення довіреностей, відповідність наказу про облікову політику НП(С)БО, правильність визначення розміру дебіторської заборгованості постачальників по попередній оплаті та визначення розміру кредиторської заборгованості постачальників по після оплаті. Запропонована

методика проведення контролю надасть змогу охопити всі аспекти заповнення первинних документів розрахунків з постачальниками, відображення їх в обліку та звітності. Це дозволить при проведенні контролю вчасно виявити порушення та зменшити помилки, що підвищить ефективність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14> (дата звернення: 25.10.2023).
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» : наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення: 25.10.2023).
3. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства : наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення: 25.10.2023).
4. Бардаш С. В. Контроль діяльності суб'єктів господарювання : гіпотези та версії порушень : монографія. Київ : Київ.нац. торг.- економ. ун-т, 2008. 312 с.
5. Бешуля І., Піскунова Н., Петрова І. Сучасний стан нормативно-правового забезпечення формування облікової політики. *Схід*. 2012. № 1 (115). С. 17-19.
6. Біловодська О. А. Оцінювання постачальників у логістичних (дистрибуційних) каналах комерціалізації інноваційної продукції. URL: https://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2018_1_45_61(дата звернення: 25.10.2023).
7. Бодюк А. В. Методологічні та нормативно-правові аспекти аудиту підприємницької діяльності : монографія. Київ : Кондор, 2005. 356 с.
8. Бондаренко Н. О., Понікаров В. Д., Попова С. М. Аудит суб'єктів підприємницької діяльності : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 300 с.
9. Бондаренко Н. М. Теоретичні основи організації обліку на підприємстві. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Випуск 4. С. 9-14.

10. Бутинець Т. А. Принципи господарського контролю: суперечності поглядів. *Вісник ЖДТУ. Економічні науки*. Житомир : ЖДТУ, 2009. № 1 (47) С. 18-26.
11. Бутинець Т. А. Проблеми теорії і практики контролю. *Вісник ЖДТУ*. 2010. № 4 (54). С. 7-11.
12. Бутинець Т.А. Виміри функцій і завдань суб'єктів господарського контролю. *Вісник ЖДТУ*. 2012. № 1 (59). С. 1-6.
13. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. Житомир : Рута, 2001. 672 с.
14. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. Житомир: ПП «Рута». 2006. 832 с.
15. Бутинець Ф. Ф., Войналович О. П., Томашевська І. Л. Організація бухгалтерського обліку : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2005. 527 с.
16. Бутинець Ф.Ф., Лайчук С. М., Олійник О. В., Шигун М. М. Організація бухгалтерського обліку : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2002, 591 с.
17. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2015. 912 с.
18. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / Ф. Ф. Бутинець, Б. Ф. Усач., Н. Г. Виговська, Н. І. Петренко; за ред. Ф. Ф. Бутинця. Житомир : ПП «Рута», 2007. 726 с.
19. Войналович О. П. Оптимізація положень розпорядчого документу з облікової політики. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Серія : Економічні науки*. 2005. Вип. 7, ч. II. С. 288-296.
20. Гайдаржийська О. М., Попович О. В., Кромбет А. Ю. Теоретичні аспекти обліку розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/40433> (дата звернення: 25.10.2023).
21. Гарасим П. М., Журавель Г. П., Хомин П. Я. Курс фінансового обліку : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 566 с.
22. Гевлич І. Г., Бабій А. В. Економічний зміст заборгованості перед постачальниками та підрядниками в рамках прийняття управлінських рішень.

URL: <https://r.donnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/422> (дата звернення: 25.10.2023).

23. Гнатишин Л. Б., Прокопишин О. С. Організація бухгалтерського обліку : навч. посіб. Львів : «Магнолія 2006», 2014. 432 с.

24. Горбатова Є. Ф. Контроль і ревізія : навч.-практ. посіб. Сімферополь : ДІАЙПІ, 2010. 329 с.

25. Гордієнко Л. Облікова політика підприємства. *ГоловБух*. 2005. № 1-2 (310-311). С. 21-22.

26. Гордієнко Н. І., Харламова О. В., Карпенко М. Ю. Аудит : організація і методика : навч. посіб. Харків : ХНАМГ, 2007. 486 с.

27. Городянська Л. Наказ про облікову політику – основа організації обліково-аналітичної системи підприємства. *Вісник ТНЕУ*. 2007. № 3. С. 140-146.

28. Гудзенко Н. М. Роль внутрішнього контролю в управлінні підприємством та його функціональні аспекти. *Облік і контроль на підприємствах АПК : стан та перспективи розвитку* : тези доп. Міжнар-наук.-практ. конф., 4-5 жовтня 2007 р. Київ : КНБУ, 2007. 288 с.

29. Гуцаленко Л. В., Дерій В. А., Коцурпатий М. М. Державний фінансовий контроль : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 424 с.

30. Гуцаленко Л. В., Пащенко Н. В. Дієвість контрольної функції обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Modern economics*. 2018. № 10. С. 36-42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2018_10_8 (дата звернення: 25.10.2023).

31. Дікань Л. В. Контроль і ревізія : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 328 с.

32. Дрозд І. К. Контроль економічних систем : монографія. Київ : Імекс, 2004. 312 с.

33. Дрозд І. К., Шевчук В. О. Державний фінансовий контроль : навч. посіб. Київ : ТОВ «Імекс-ЛТД», 2007. 304 с.

34. Дублей В. В., Гуменюк М. М. Необхідність управління дебіторською та кредиторською заборгованостями в сучасних умовах. *Журнал науковий огляд*. 2016. № 11 (32). С. 1-9.

35. Євдокимов В. В., Венцель В. Т. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*. 2011. Випуск 2 (34). С. 270-275.

36. Житний П. Організаційно-методологічні засади формування облікової політики підприємства. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2006. № 3. С. 3-10.

37. Житний П. Є., Афанасєва І. І. Процес формування облікової інформації в управлінні. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2010_3_2/23.pdf (дата звернення: 25.10.2023).

38. Журавель Г. П., Клевець В. Б., Хомин П. Я. Облікова політика підприємства в ринкових умовах : навч. посіб. Київ : «Видавничий дім «Професіонал», 2009. 319 с.

39. Журавська І. Л. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками. URL: <http://ir.polissiauniver.edu.ua/handle/123456789/7734> (дата звернення: 25.10.2023).

40. Іванова Н. А., Ролінський О. В. Організація і методика аудиту : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 216 с.

41. Калюга Є. В. Фінансово-господарський контроль у системі управління : монографія. Київ : Ніка-Центр, 2002. 360 с.

42. Качмар О. В. Теоретичні основи організації бухгалтерського обліку на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2014. № 9. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/> (дата звернення: 25.10.2023).

43. Кияшко О. М. Необхідність облікового забезпечення управління дебіторською заборгованістю підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 3. С. 190-196.

44. Ксендзук В. В. Розрахунки в зовнішньоекономічній діяльності як економічна категорія в системі міжнародних економічних відносин. *Вісник ЖДТУ*. 2016. № 3 (77). URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/79558> (дата звернення: 25.10.2023).

45. Кузнецова С. Технологія організації бухгалтерського обліку з урахуванням специфіки суб'єктів господарювання. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2008. № 6. С. 29- 33.

46. Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. Організація і методика аудиту : навч. посіб. Київ : Каравела, 2009. 544 с.

47. Ладуха Д. М., Меліхова Т. О. Організація бухгалтерського обліку та контролю розрахунків з постачальниками. *Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України (в умовах воєнного стану та поствоєнний період)* : матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 10-11 листопада 2023 р.). Одеса : Національний університет «Одеська політехніка, 2023. С. 37-38.

48. Ладуха Д. М., Меліхова Т. О. Удосконалення організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві для підвищення ефективності економічної безпеки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 22. С. 69-74.

49. Лень В. С. Організація бухгалтерського обліку : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 696 с.

50. Литвин Ю. Я. Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу в сільському господарстві : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2003. 301 с.

51. Лищенко О. Г., Серета І. С. Управління дебіторською заборгованістю як фактором фінансової стійкості підприємства. *Держава та регіони. Серія: Економіка і підприємництво*. 2011. № 3. С. 84-89.

52. Майборода О. Є., Косарева І. П., Корабейнікова І. О. Характеристика сутності та поняття дебіторської і кредиторської заборгованості. *Економіка і суспільство*. 2018. № 15. С. 396-402.

53. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Бескоста Г. М. Аудит : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2016. 184 с.

54. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Бескоста Г. М. Організація і методика аудиту : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2015. 190 с.

55. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Теорія і методика документування в обліку та аудиті : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 400 с.

56. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Кутчак Ю. М. Фінансовий облік II : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 368 с.
57. Максимова В. Ф. Внутрішній контроль економічної діяльності промислового підприємства – системний підхід до розвитку : монографія. Одеса : ОДЕУ, 2005. 269 с.
58. Максимова В. Ф. Класифікація внутрішнього економічного корпоративного контролю. *Вісник Львівської комерційної академії*. 2004. Випуск 16. С. 316-322.
59. Малюга Н. М. Бухгалтерський облік в Україні : теорія й методологія, перспективи розвитку : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2005. 548 с.
60. Маркус О. В., Романюк І. О. Напрями удосконалення управлінського обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками як інструмента контролю платоспроможності підприємства. *Ефективна економіка*. 2014. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua> (дата звернення: 25.10.2023).
61. Меліхова Т. О., Феофанов Л. К., Присяжнюк Д. В. Удосконалення організації та методики внутрішнього та зовнішнього контролю розрахунків з постачальниками. *Агросвіт*. 2021. № 20. С. 32–39. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.20.32.
62. Мельник О. І. Організація бухгалтерського обліку : курс лекцій. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2018. 94 с.
63. Міняйлик В. В. Балан О. С. Облік розрахунків з постачальниками в умовах реалізації інвестиційного проекту. URL: <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/7486> (дата звернення: 25.10.2023).
64. Мумінова-Савіна Г. Г. Тим, хто не нехтує законом. Контроль, ревізія та аудит у комерційних банках України. Київ : Факт, 2001. 448 с.
65. Нападовська Л. В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці : монографія. Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2000. 224 с.
66. Облікова політика : навч. посіб. / В. М. Савченко, О. В. Пальчук, Л. В. Саловська та ін.; за ред. Г. М. Давидова. Київ : Знання, 2010. 479 с.

67. Облікова політика підприємства : навч. посіб. / за ред. Гаврилюка В. М., Жука В. М., Михайлова М. Г. Київ : Видавництво ТОВ «ЮрАгро-Веста», 2007. 326 с.
68. Облікова політика підприємства : навч. посіб. / Ю. А. Верига, В. А. Кулик, Ю. О. Ночовна, С. Ю. Іванюк. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 312 с.
69. Оляднічук Н. В. Удосконалення обліку та аудиту розрахунків із постачальниками та підрядниками. URL: <http://www.vestnik-esonom.mgu.od.ua/journal/2021/47-2021/12> (дата звернення: 25.10.2023).
70. Пантелеєв В. П. Внутрішньогосподарський контроль : методологія та організація : монографія. Київ : ДП «Інформат.–аналіт. Агенство», 2008. 491 с.
71. Пархоменко В. Документальне забезпечення бухгалтерського обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2010. № 8. С. 7–11.
72. Подмешальська Ю. В., Корнієнко Д. В. Облік розрахунків з постачальниками за видами економічної діяльності. *Агросвіт*. 2021. № 24. С. 58–64. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.24.58.
73. Полятикіна Л. І., Жиленко С. Г. Особливості регулювання обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками у відповідності до МСБО та національних стандартів бухгалтерського обліку. URL: <https://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/6969/1> (дата звернення: 25.10.2023).
74. Прядка Ю. В. Організаційні засади обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками в сучасних умовах оподаткування. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/32350/1/VII_konf_URSES_DBTU_2023-297-300.pdf (дата звернення: 25.10.2023).
75. Пушкар М. С. Облікова політика і звітність : навч. посіб. Тернопіль : Карт-бланш, 2003. 141 с.
76. Пушкар М. С., Щирба М. Т. Теорія і практика формування облікової політики : монографія. Тернопіль : Карт-бланш, 2010. 260 с.
77. Рибалко Л. В. Футурологічні аспекти внутрішньогосподарського контролю в умовах глобалізації економіки. *Облік і фінанси АПК*. 2008. № 4. С. 169-175.

78. Сльозко Т. М. Організація обліку : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2008. 224 с.
79. Сопко В. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2008. 448 с.
80. Сопко В. В., Завгородній В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : підручник. Київ : КНЕУ, 2004. 411 с.
81. Сук Л. К., Сук П. Л. Контроль і ревізія : навч. посіб. Київ : Університет «Україна», 2006. 275 с.
82. Сук Л. К., Сук П. Л. Організація бухгалтерського обліку : підручник. Київ : Каравела, 2009. 624 с.
83. Сурмін Ю. П. Майстерня вченого : підручник для науковця. Київ : Навчально-методичний центр «Консорціум з удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2006. 302 с.
84. Тарасова О. В., Курдасова Н. О. Питання організації обліку розрахунків підприємства з постачальниками і підрядниками. *Бізнес-навігатор*. 2020. Вип. 3. С. 158-161. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2020_3_29 (дата звернення: 25.10.2023).
85. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник. Київ : Алерта, 2011. 976 с.
86. Фаріон І. Д., Перезозова І. В. Організація обліку, контролю й аналізу : навч. посіб. Тернопіль : Економічна думка, 2007. 714 с.
87. Хмелюк А. В., Вовненко А. М. Облік розрахунків з постачальниками і підрядниками на приватних підприємствах. URL: <https://www.economy-confer.com.ua/full-article/3001/> (дата звернення: 25.10.2023).
88. Хомик П. М., Кулик М. А. Порівняльний аспект обліку заборгованості підприємства за П(с)БО та МСФЗ (IAS). *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2012. № 3 (24). С. 503-510.
89. Хохлов М. П., Корнієнко О. С. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. № 10. С.402-407.

90. Чижевська Л. В. Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2007. 528 с.

91. Шевчук В. О. Контроль господарських систем в суспільстві з перехідною економікою (Проблеми теорії, організації, методології) : монографія. Київ : Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 1999. 370 с.

92. Шило В. П., Сопко В. В., Ільїна С. Б., Васьков В. Н. Організація обліку у підприємствах сільськогосподарської галузі : навч. посіб. Київ : Конкорд, 2011. 268 с.

93. Шкурко О. В., Немашкало Я. С. Організація бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями на прикладі ТОВ «СКАДІ РК». *Стратегічна аналітика та антикорупційний аудит в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки держави, регіону, суб'єктів господарювання* : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 26-27 жовтня 2017 р. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/48590/> (дата звернення: 25.10.2023).

Додаток А
Фінансова звітність ТОВ«ДІЕСА»

1. Баланс на 01.01.2020 р.

Форма № 1-м

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1360.2	12793
Основні засоби:	1010	610.9	576.7
- первісна вартість	1011	1113.9	1115.9
- знос	1012	(503)	(539.2)
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	3074.9	3074.9
Усього за розділом I	1095	5046	16444.6
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	8.3	46.5
- у тому числі готова продукція	1103	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	44.8	49.3
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0	2332.7
- у тому числі податок на прибуток	1136	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1288.3	3698.3
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	19160.1	15147.6
Витрати майбутніх періодів	1170	1.5	2.1
Усього за розділом II	1195	20503	21276.5

III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	25549	37721.1

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Резервний капітал	1415	3	3
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1087.7	310.9
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Усього за розділом I	1495	1090.7	313.9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	24254.2	19883.4
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
- товари, роботи, послуги	1615	7.3	8.1
розрахунками з бюджетом	1620	0	2.5
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
- зі страхування	1625	0	0
- з оплати праці	1630	0	0.6
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	196.8	17512.6
Усього за розділом III	1695	24458.3	37407.2
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття			
	1700	0	0
Баланс	1900	25458.3	37407.2

Продовження додатку А

Звіт про фінансові результати за 2019 р.

Форма № 2-м

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	448.2	441.1
Інші операційні доходи	2120	(5.3)	(0)
Інші доходи	2240	1603.6	2693.8
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	2057.1	3134.9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(146.1)	(102.7)
Інші операційні витрати	2180	(495.9)	(366.3)
Інші витрати	2270	(2191.9)	(2229.4)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(2833.9)	(2698.4)
Фінансовий результат до оподаткування (2268 - 2285)	2290	(-776.8)	(436.5)
Податок на прибуток	2300	(0)	(0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	-776.8	436.5

Продовження додатку А

1. Баланс на 01.01.2021 р.

Форма № 1-м

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	12793	0
Основні засоби:	1010	576.7	540.3
- первісна вартість	1011	1115.9	1117.7
- знос	1012	(539.2)	(577.4)
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	3074.9	3053.1
Усього за розділом I	1095	16444.6	3593.4
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	46.5	3183.8
- у тому числі готова продукція	1103	0	3137.9
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	49.3	68.7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	2332.7	43.5
- у тому числі податок на прибуток	1136	1.2	1.2
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3698.3	16596.7
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	15147.6	888.5
Витрати майбутніх періодів	1170	2.1	0.8
Інші оборотні активи	1190	0	2.1
Усього за розділом II	1195	21276.5	20784.1

III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	37721.1	24377.5

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Резервний капітал	1415	3	3
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	310.9	-311.3
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Усього за розділом I	1495	313.9	-308.3
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	19883.4	22313.7
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
- товари, роботи, послуги	1615	8.1	2.1
розрахунками з бюджетом	1620	2.5	8.3
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
- зі страхування	1625	0	0
- з оплати праці	1630	0.6	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	17512.6	2361.7
Усього за розділом III	1695	37407.2	24685.8
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття			
	1700	0	0
Баланс	1900	37721.1	24377.5

Продовження додатку А
Звіт про фінансові результати за 2020 р.

Форма № 2-м

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	15831.8	448.2
Інші операційні доходи	2120	(34.6)	(5.3)
Інші доходи	2240	446.1	1603.6
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	16312.5	2057.1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(14065.5)	(146.1)
Інші операційні витрати	2180	(375.9)	(495.9)
Інші витрати	2270	(2493.3)	(2191.9)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(16934.7)	(2833.9)
Фінансовий результат до оподаткування (2268 - 2285)	2290	(-622.2)	(-776.8)
Податок на прибуток	2300	(0)	(0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	-622.2	-776.8

Продовження додатку А

1. Баланс на 01.01.2022р.

Форма № 1-м

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	540.3	504.3
- первісна вартість	1011	1117.7	1119.6
- знос	1012	(577.4)	(615.3)
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	3053.1	3067
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	3593.4	3571.3
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	3183.8	2295.9
- у тому числі готова продукція	1103	3137.9	2230.4
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	68.7	68.9
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	43.5	14.6
- у тому числі податок на прибуток	1136	1.2	1.2
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	16596.7	16531.2
Гроші та їх еквіваленти	1165	888.5	12
Витрати майбутніх періодів	1170	0.8	0.2
Інші оборотні активи	1190	2.1	41
Усього за розділом II	1195	20784.1	18963.8

III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	24377.5	22535.1

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Резервний капітал	1415	3	3
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-311.3	-4002
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Усього за розділом I	1495	-308.3	-3999
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
	1595	0	21488.7
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	22313.7	106
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
- товари, роботи, послуги	1615	2.1	26.4
розрахунками з бюджетом	1620	8.3	22
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
- зі страхування	1625	0	8
- з оплати праці	1630	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	2361.7	4883
Усього за розділом III	1695	24685.8	5045.4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття			
	1700	0	0
Баланс	1900	24377.5	22535.1

Звіт про фінансові результати за 2021 р.

Форма № 2-м

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1481.1	15831.8
Інші операційні доходи	2120	(1.5)	(34.6)
Інші доходи	2240	0	446.1
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	1482.6	16312.5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1131.1)	(14065.5)
Інші операційні витрати	2180	(522.8)	(375.9)
Інші витрати	2270	(3519.4)	(2493.3)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(5173.3)	(16934.7)
Фінансовий результат до оподаткування (2268 - 2285)	2290	(-3690.7)	(-622.2)
Податок на прибуток	2300	(0)	(0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	-3690.7	-622.2

1. Баланс на 01.01.2023 р.

Форма № 1-м

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		13
Основні засоби:	1010	504.3	741.8
- первісна вартість	1011	1119.6	1391.5
- знос	1012	(615.3)	(649.7)
Довгострокові біологічні активи:	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	3067	3066
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	3571.3	3820.8
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	2295.9	911
- у тому числі готова продукція	1103	2230.4	876.2
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	68.9	86.9
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	14.6	54.1
- у тому числі податок на прибуток	1136	1.2	1.2
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	16531.2	18863.4
Гроші та їх еквіваленти	1165	12	316.8
Витрати майбутніх періодів	1170	0.2	0.2
Інші оборотні активи	1190	41	35.1
Усього за розділом II	1195	18963.8	20267.5

III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	22535.1	24088.3

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415	3	3
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-4001.2	-6460.9
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	-3998.2	-6457.9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	21488.7	23186.7
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	106	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
- товари, роботи, послуги	1615	26.4	
розрахунками з бюджетом	1620	22	
у тому числі з податку на прибуток	1621		
- зі страхування	1625	8	
- з оплати праці	1630		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	4883	7359.5
Усього за розділом III	1695	5045.4	7359.5
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	22535.1	24088.3

Звіт про фінансові результати за 2022 р.

Форма № 2-м

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2154.2	1481.1
Інші операційні доходи	2120	(21.9)	(1.5)
Інші доходи	2240	77	
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	2253.1	1482.6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1612.6)	(1131.1)
Інші операційні витрати	2180	(608.5)	(522.8)
Інші витрати	2270	(2480.7)	(3519.4)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(4701.8)	(5173.3)
Фінансовий результат до оподаткування (2268 - 2285)	2290	(-2448.7)	(-3690.7)
Податок на прибуток	2300	()	()
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	-2448.7	-3690.7